

Mahjas Weefis

Mr. 52.

Rigā, 29. dezembrī 1910. g.

55. gada gabjums.

Janis Rosentals kā zilvēds un mahkšlencefs.*)

II.

Janis Rosentals kā sabiedrībs darbeneefs. — Gruhts, gauschi gruhts un ehrtfchkeem apaudfīs bija zefsch, kas muhsu eewehrojamo un daudf-pufīgako glesnotaju weda uf mahkšlas augstumeem. Gan kahjas flihdeja un ehrtfchi dshla, bet zeribas swaigsne, reis tatschu sneegt galotnes, dewa spehku pahwaret gruh-tibas. Pehz 5 gadu ilgām, gruhtām studijām pabeidfīs mahkšlas akadēmiju ar I. fchiras mahkšlenceka gradu, jaunais mahkšlencefs atgreeschās uf dšimteni un nodomā apmestees Saldū. Saldū! Rafturiski. Ifflaidrojams tas weenigi ar Rosentala leelo dšimtenes un fawas tautas mihlestibu, kā ari ar pahawibu uf fawām spehjam. Gerihkoja jau Saldū darbnizu. Bet Saldus nebija un newareja buht ta weeta, kur apdahwinats, spehjigs, jauns mahkšlencefs waretu few uf muhschu ufzelt fawu mahkšlas fwehtnizu. Materiali apstahki, kā jau tas bija paredfams, tad ari Rosentalu peespeeda ufmelet leelaku darbības zentru. Un tā 1901. gadā winsch par tahdu iswehlejās Rīgu. Bet ari muhsu firmajā Rīgā mas mahkšlas fajehgas. Muhsu naudigatee pilsoni gandrihs bes isnehmuma wehl wif leeli bezzeefchi (barbari) mahkšlā. Wifai rafturiski, ta 1896. gadā Rīgā farihkotā Latweefchu etnografiskā ištahdē, kur muhsu jaunais, apdahwinatais mahkšlencefs bija ištahdijis wairakas koti wehrtigas glesnas, neweena weeniga netika nopirhta. Tikai kahds weentahrfchs lauženeefs, semneezinfsch, par kahdu Rosentala mafaku glesnu folija 15 rbf. Un rafturiski ari ir, ka Rosentals winam fcho glesnu atdahwina. Tuffchām rokām jaunajam zefonam jaatgreeschās uf Peterburgu! Waj te naw janodreb? — Wajadfiga pateefi neisnihzinama tautas mihlestiba, lai pehz tahda gadijuma nenofratitu dšimtenes pihschfus no

fawām kahjam un tai uf wifseem laikeem nefazitu ardeewas. Bet warbuht, ka semneezinfsch ar faweem 15 rubkeem mahkšlenceku atweda atpakat pee fawas tautas. Ja muhsu turigakeem tauteefcheem nebija ne grafcha preefsch mahkšlas, semneezinam turpreti no fawas nabadfības preefsch tās bija wefeli 15 rubki. Tā tad wehl atlika zeriba uf pašchu tautu. Tif islopt un attihstīt winas mahkšlas garschu! Un atgreesees dšimtenē jau kā atfihst mahkšlencefs Rosentals tad ari wifū darijis, lai isloptu tautā mahkšlas garschu. Naw bijis waj gluschi neweena sabiedriska pafahuma, kur nebuhtu peedalijees ari Rosentals. Muhsu garigā dšihwe spehji isplefchās plafchumā, ja nu ari ne tā dšitumā, rodas arween wairaf jaunu usdewumu, kuri prafa ari muhsu mahkšlenceku peedalifchanos. Daschadu fabeedriftu buhwju „konturfa darbu“ zauri luhkofchana, godalgu peespreeschana atflahteem konturfa darbeem, wifš tas prafa ari muhsu mahkšlenceku peedalifchanos. Lautfaimneezības ištahschu godalgu medaku fihmejumi, diplomu, daschadu beedribu medaki, karogi, tepiki, fšizes buhwes dekorazijām, grahmatu wahfu fihmejumi, ilustrazijas, mebeku fihmejumi, istabu eekahrta, schurnalu un grahmatu winjetes, daschadu atgadijumu kartes, plakati, adreses u. t. t., tas wifš jashmē muhsu mahkšlencekam gribot negribot. Wahrdū fatot naw gandrihs neweena mahkšlas aroda, kur nebuhtu japeekeras mahkšlencekam. Mahkšlencekam — wispahribas darbeneekam, kahds muhsu Rosentals, daliba janem ari daschadās komitejās, teatra direkfziju, reschiforu un zitās fapulžēs. Ari laikrafsti neleef meera. lai ustrakta pa kritikai un isteizas par weenu otru mahkšlas jautajumu. Tas wifš eenef mas, bet peeflaitams tomehr pee wispahrejas mahkšlas darbu weizinaschanas, no ka wifa tomehr ihstis latweefchu mahkšlencefs newar atteiktees. Latweefchu mahkšlencekam muhsu tagadejās dšihwes prašības ufpeefsch peefertees pee wifa ka. Dums Rīgā pašchu reis tomehr

*) Cf. „Mahjas Weefa“ 25. num. fch. g.

tahdu spehku maf. Tapeh; tad ari tee paschi pahris spehku, kas mums te ir, teef tã teift israustiti uf wifam pufem. Muhfu mahksleneekam, kas kumehr dalibu grib nemt ari fabeedriktã dshwẽ un peedalitees atklatibas darbos, ir jadara gluschi waj wiss kas zits, tik ween to patstahwigaku radit tam laika truhkuma deht gluschi waj nee spehjamẽ. Lai waretu dshwot, tad jadod wehl stundas, janodarbojas kã skolotajam u. t. t. — Ihsta mahksleneeka individualitates attihstibu tas wiss stipri kawẽ, ja ne pawifam apspeesch un dara nee spehjamu. — Zabrihnas, ka tahdos apstahktos muhfu mahksleneeks pawifam spehjis attihstit sawu ihpatnejibu un fashneegt tahdu mahkslas pilnibu, kahda parahdas Jana Rosentala pehdejã glesnã. Wajaga buht ihstam, leelam un genialam mahksleneekam, lai tas muhfu atmosferã nenofmaktu. Te nu mehẽ esam nonahkuschy pee —

Jana Rosentala kã mahksleneeka. Par Rosentalu kã mahksleneeku gala spreeduma wehl dot newar. Ihstis genials mahksleneeks, kahds bes schaubam muhfu Rosentals, meera un uf weetas stahweschanas nepasihst. Kã upe lihstschu lotschu, tã mahksleneeka attihstibas gaita wijas uf preekschu. Heraklita Πάντα ρεῖ (wiss tel, pahrweidojas) war sihmetees un sihmejas ari uf katru ihstu mahksleneeku. Bet tik dauds war drofschi fazit, ka Rosentala mahksleneeka spehjas ir toti leelas un daudspuffgas. Rosentals neapfchaubami ir muhfu daudspuffgakais mahksleneeks. Purwits sawas mahksleneeka spehjas samehrã ar Rosentalu bes schaubam wairak iskopis un leelakã mehrã attihstijis sawu ihpatnejibu kã Rosentals, bet Purwitscha mahksla ar' ir stipri schauraka un tapeh; tam tajã ari weeglak un drihsak bijis eespehjamẽ fashneegt pilnibu. Skdeenischkã dshwẽ wehl arween nereti dshrd jautajumu: kufsch leelaks — Purwits waj Rosentals? — Abi wini ir leeli kã mahksleneeki, weens weenã finã leelaks, otrs attal otrã, bet wifadã finã abi zeenigi weens otram nostahtees blafus un par abeem kã mahksleneekeem mums, latweescheem, dibinats eemesis preezatees un buht lepneem. Kã raksturs un fabeedriktẽ darbeneeks turpretim Rosentals augstu pazefas pahr Purwiti. Kur Rosentals par taifnu tautas leetu arween drofschi ustahjees, tur Purwits nolaidis sehgeles un pat pahrgrossijis sawã godigã latweeschu wahrdã burtu w par v. Mums gan schkeet, ka Purwits ar wifu w buhtu palizis tas, kas winsch ir, bet tã tatschu dsimtenẽ weena otra Purwitscha glesna no zittautescheem tiks warbuht drihsak nopirkta! Behdigi, ka tik leels mahksleneeks, kahds Purwits, war buht tik mafisks. No Rosentala tahdas leetas naw eedomajamas. Winsch ir latweets ar firdi un dwehfeldi. Ari wina mahkslã tas skaidri atspogufojas. Skaisiti to rahda Rosentala glesnas „No basnizas“ un „No kapsehtas“. Tur redsami ihsti latweeschu tipi. Lauku tehwi un mahmufinas, lauku schwihti un lauku zeelawas. Neka schais glesnã naw leeka, neka tur netruhtst, itweenã glesnas figurã eetilpst kas tai weenigi weenai raksturisks un ihpatnejs. Wiss harmoniski saweenojas kahdã augstakã weenibã. Spilgts dshwẽs realisms, apdwestis augstu idealismu. Ihsta mahksla jau,

luht, wis nepastahw dabas pilnigã pakafdarinajumã un attehlojumã, bet wairak taĩs atteezibãs waj eespaidos, kahdi preekschetam uf subjektu — mahksleneeku. „Ne piramidẽs pamats, ne widuzis, nedj galotne naw zehli, bet weenigi skata zeksch“, tã skaisiti issakas Schans Pauls. Un Gete kahdreis peesihmẽ: „Mehs nesinam ne no kahdas zitas pafaulẽs, kã tikai atteezibã uf zilweku; mehẽ ne gribam nekahdas zitas mahkslas, kã tikai attehlojumu no schis atteezibas.“ Un tik latweeschu mahksleneeks, kas ar firdi un dwehfeldi latweetis, ar' wareja radit tik skaisitus un raksturiskus latweeschu tipus, kã Rosentals sawã glesnã „No basnizas“ un „No kapsehtas“. Ir un paleef taifniba, ka tas, kas itweens pats ir, atspogufojas ari wina mahkslã. Pareisi tapeh; faka fengreeku prahneeks Ksenofans: „Ja lauwam waj firgeem buhtu deewi, tad wini tos tehlotu kã lauwã un firgus.“ — „Mahksleneeka genijs“ jau, kã Ottõns Liebmanẽs issakas sawã „Estetiskã idealã“, „ir, kã faka, likuma dewejis sawai mahkslai un leelajam pulkam pakafdaritaju un apdahwinatu zilweku; par tahdu top zaur to, ka tas ar laimigu uskehribu seko un isleeto instinttiwi un in concreto (praktikã) winus apflehtos daifumalikumus, kaut tos ari in abstracto (teorijã) nedj pasihst, nedj atrod; gluschi tapat kã bite pee sawu mahksligo schuhnu schuhfchanas isleeto sawa instinkta apflehtos likumus“ — Sawã glesnã „Sakã pawehni“ muhfu mahksleneeks wineem apflehteem daifuma likumeem fekodams radijis to tihri waj preeksch muhschibas. La ir glesna, kahdas otras wairs mums naw. Pate deewiba te leelas buht wadijuse mahksleneeka roku. Salihdsinot pafaulẽs flawenako mahksleneeku madonnu glesnas ar scho Rosentala glesnu, leelas, ka pee glesnas „Sakã pawehni“ mahksleneekam wisspodrati buhtu atspihdejuse glorijas gaifma zaur satajã lam uf mahtes un behrna galwinaẽs. Nepeespeestã dabas skatã, tur mahksleneeks warbuht gribejis attehlot tikai mahti un behrnu, isnahkufe wistihrakã un krahfchnakã madonnas glesna. No pirmajã eewehrojama lam glesnam — „No basnizas“, „No kapsehtas“ un „Nihta pahitari“, lihds glesnai „Sakã pawehni“ Rosentals uf pilnibu spehris milfigu foli, fashneedjis jau paschas mahkslas pilnibas galotnes. Ja J. Maderneeks kahdã muhfu mahkslas kritiskã apskatã spreesch, ka Rosentals naw attihstijees, naw tapis pilnigaks, kahds tas parahdas minetãs pirmajãs leelakãs glesnã, tad winsch ar to tikai peerahda, ka tas, nefkatotees uf wifu sawu Stigligas skolas diplomu, ir palizis un ir mahkslã tik amatneeks, ihstis beozeetis, kuzam, ja tas nepeeliks wifu spehku un puhu pee sawas isglihtibas weizinafchanas un mahksleneeka gaumes iskopschanas, buhs wifu muhschu japaleef mahkslã par ihstu beozeeti un tas deriga postitiwa darba weetã warẽs tik strahdat tahkat pee muhfu mahkslas sawu Herostrata darbu. Zabrihnas un janopuhfchas, ka schabdu muhfu mahkslas kapratscha darbu J. Maderneeks war strahdat muhfu isplatitakã deenas awisẽ. Newaredams mahkslã pats neka eewehrojama lam postitiwa pastrahdat, tas buhdams, kã leelas, nemeerã pats ar fewi, ranga pats few meeru guht muhfu dishakos mahkslas darbus fagahschot un muhfu

genialatos mahksleneekus Rosentalu un Purwiti u. z. ruhgtinot un tos tautai par newehrtigateem istehlojot nekā wini pateefibā ir. Un mahkslas sīnā schis F. Maderneeks pats nezeenigs Purwischam ar Rosentalu i turpju flksnas atraišit. Atteezibā us tahdu tamlihdfigu waroni Lesings sawā laikā reis issauzās: „Nuten her!“ (Nihkstes schurp!) — Doriginela un simpatifla ir Rosentala skaisā glesna „Melna tšchuhška miltus mala . . .“ Atšihstama ari ir wina „Teika“, kuru tā pirmo godalgu V. dseedaschanas swehtkos ispelnijs Rīgas Latweeschu Beedribas toris. Teiku pašaulē ari meflejami motiwi daudš pahrrunateem Rosentala tehlojumeem pee jaunā Rīgas Latweeschu Beedribas nama. Pateefiba ir eenaidneeze wišam ilustjam, daikums wīnu leelakais draugs. Kur mahksla pazet pateefibu par sawu prinzipu tur wīnai loti jasargas, ka ta nekūhst nejauka, ka nepaleef bes nekahdas garschas.

No jaunakeem Jana Rosentala darbeem buhtu wehl jamin wina glesna „Aras“ („Pawafars“), kuru eegu wuse Rīgas mahkslas museja, „Seedona fapnis“, „Peldetajas“ u. z. Bes tam Rosentals eefahjis kahdu leelaku simbolisku glesnu un wairakus darbus is latweeschu teiku walsts. Pašchu reisi wiensch strahda pee Jaunajā Gertrudes basnizā usthadamās altara bildes „Kristus swehti behrniaus“. Schis glesnas flize pašneegta „M.

Weesa“ pag. gada 1. numurā. Bairaki Rosentala darbi eewetoti ari „Baltijas Mahkslas Gada grahmata“, no kuras nu jau isnahkschi trihs gada gahjumi. Pehbeja gada grahmata no Rosentala eewetoti pawisam septini darbi: „Direktora H. kundses gihmetne“, „Behrnu grupa“, „Mahtear behrnu“, „F. lga gihmetne“, „Kahrdinaščana“, „Vision de la femme“ (seeweetes parahdiba) un „Dabas skats“.

Beigdams sawu ihso, nepilnigo apskatu par Jani Rosentalu tā zilweku un mahksleneeku, ar godbijibu noleezu sawu galwu wina un wina mahkslas preeščā un issatu tam, tā zilwekam un mahksleneekam, sawu firnigato paldees par to, ko wiensch mums sneedšis tā mahksleneeks. Ihstis mahkslas darbs apluhkotajā waj klauštajā fazet kahdu noslehypumainu, neisteizamū jausmibu, swehtlaimibas juhtas, zilweks aismirst ikdeenās raises un zeeščanas, pat meefšgas šahpes, top itkā apskaidrots, pilnigaks. — Schahdus brihnumus darit spehji Rosentala mahksla. Wina tapehž naw no schis pašaulēs. Wan wina tā puke augufe muhfu semē, bet mahksleneeks wīnā eedwešis ko no muhščibas, ko no brihnisčtās, burwigās daikuma pašaulēs, ko no ta gara, kas dara nemiršigu un skaisu. Sawilejot tapehž jaisfauz: „lai dšihwo mahksleneeks!“

Dr. philos. P. Sālits.

Melu analise.

J. E. Porida.

(Veigas.)

Un waj ir pateefiba justizijā? Teefneschi weenmehr ar to nomozās, no leezineekeem isdabuht pateefibu. Minchhausens wismas mehdsā atšihtees: Ja es šaku pateescham, tad tā naw taisniba, bet ja es šaku „us goda wahrdu“, tad tā ir pateescham pateefiba. — Ja ikweens teefnešs tīf padomatu, ka ikweenam zilwekam ir zitadi juhtekti, ikweenam sawadi organisetās smadsenes un tā tad ari zitadas nowehroschanas dahwanas, tad wīnam tuhliht buhtu saprotams, ka un kapehž leezibam weenai no otras jaatschiras; ka mans isteikums schodeen newar lihdsinatees manam isteikumam no pehrnā gada, kuru es esmu nodewis tai pašchā — jo pa šcho starpu es esmu attihstijees, pahwehrtees, esmu eeguwis labaku attehloščanas spehju, leetas redsu zitadi — un ka ari newar buht pateefibas. Teefneschi, kureem arween jazihnas pret melu wislempigato weidu, pret tihru isdomajumu, apmelojumu, nepateesu apšuhdšibu, krabpibu, wiltojumu, nepateesu leezibu, leekufojumu, peemetinajumu, pahrgrosijumu, pahrsphilejumu, wahjinajumu, iskehmojumu, pilnigu nolaijojumu, leezibu atraidijumu u. t. t., teefneschi, šaku wehl reis — pašahwigi grabštās pa tumšu. Wīneem beeschi schkeet, ka apšuhdšetais pateescham wainigs tapehž ween, ka proturors, swehrinatee, leezineeki un leetpraščhi apšuhdseto atšihst par wainigu. Kā to mahža šekoschais atgadijums, kuru es lasju pee

Hansa Leusa (Aus dem Zuchthause). Šarbaums, kuram bija diwi laulibas behrni, teek apšuhdsets, ka tas nosahtojis sawu trescho, ahrlaulibas behrnu. Pšichologiskais motiws gluschi šaprotams, un pee lihka usschkehrščanas ahrti peerahda wainibu. Daschadi norahdijumi deemschehl runā pret Šarbaumu. Un sinams, ka tahdas indizijas, norahdijumi, nekad nemelo. Te wehl peeweenojas leezineeku slikti isteikumi. Un leezineeki tatschu pehž „labakās sinas un sinaschanas“ pašwehr „tihru pateefibu“. Weens pateefigs nefa newar peerahdit, bet diwi wiltigi leezineeki pateefibu zet gaismā. Apšuhdseto noteesā us desmit gadeem pahrmahzibas namā, un tikai pehž dewīneem gadeem strahdneekam Šarbaumam laimejas zaur atgadijumu peerahdit, ka wina behrns nomiris dabiskā nahwē, un ja meesā atrastās kahdas šahfu pehdas, ka tad tās war buht zehluschās tikai no študrschabes. Jo pee lihka usschkehrščanas is behrna mutes un deguna redsetas leenam študras laukā. Prahwu no jauna usšahkot Šarbaums dabū taisnibu, wina isteikumi israhdas par „tihru pateefibu“ un wīnu attaisno. Šahai gadijumā swehrasti bija šameloti, indizijas ari bija melojušchas. Un tahdi gadijumi šastopami jo beeschi. Un taisni tapehž taisnibas deewi mehds istehlot ar aisseetām azim. Ar to grib teikt, ka wina spreesch alla, tā tad ne taisnigi. Pirmais mahkslineeks, kas wīnu tā alegoriseja,

droschi ween bija ironikis. Un waj tad naw japaleef par ironiki, kad peemehram disidentam waj brihwprahntneefam pee teefas jaswehr „pee Deewa wifu war à“? Ka tam teefas labad jamelo?

Ja jau jebkura pateefiba schobjas un war tift apgreesta otradi sinatnes, mahfklas un justizija, tad tas juhtu pasaulē wehl it ihsteni tā ir. Ja diwi famihlejuschees jel kad waretu redset, kahdi wini ihsteni bā, un waretu sinat, to wini domā, un tā weens otru saprot, tad winu kaisliba nepastahwetu neweenu azumirkli. Weens pee otra wini mihl to ilustiju, kuru weens no otra few eedomajas, un tiklihdj teef sapostita schi ilustija, schi mahnischanas, kura nekad nesaskan ar pateefibu, ja sawai mihlakai apsw r, ka winsch to mihlot, un kad winsch pehz, desmit gadeem tai atsihtas, ka winsch pret to wairs nejuht it neneeka, tad ari ta ir pateefiba. tapehz ka wina juhtas pa tam laikam ir grossjuschas; tapehz ka winsch pasaudejis tijibu us sawu ilustiju. Waj tad melo, kas schodeen to nizina, to watar koti zeenija? Kad rihtu to peeluhds, to schodeen lahdeja? Ne, ari juhtu dsihwē naw nekahdas zeeti pastahwoschas pateefibas. Ari firdi ir progress, maldivas, metamorfosa, korektura, pahrgrossiba. Kas pasihst zilweka dwehfeli, tas sina, ka ta lihdsinajas leelai pilsehtai, kura peenemas waj paleef us weetas, usplaukst waj nowihst, kura weenmehr teef buhwets, paplaschinats, nopleshst; ka dwehfele, jo dskaka ta ir, jo wairaf mozas ar eefschejam pretrunam, ka jo augstaf wehrte dwehfeli, jo wairaf ta apflehpj, aifflahj un apwahsch ar melu walni, lai to aissfargatu. Te mehš efam Heines stahwofli. Winsch un lihdsigas problematiskas dabas mirgajas par sawam wislabakam juhtam, taifni lai schis paschas juhtas pilnigi neprostituetu. Weenup tās stahw sem breefmiga likuma, tift prostituetam, un tad tās ari kaunas par scho paschu prostituziju. Tee ir meli aif kauna juhtam.

Melo un, proti, instinktivi wif apspeeftee, nizinatē, pasemotee, besteeffgee, apwainotee. Wini fajuht melus tā aissfargu lihdsjelli, kuru wini isleeto automatiski. Wini melo pat tad, kad pateefiba wineem atnestu labumu, wini melo tapehz, ka wini naw paraduschi staigat pateefibas gaismā; tapehz ka wini baidas no jebkuras pateefibas, tapehz ka wineem no tās jabaidas. Dsihwot tikai tumšā, neto par fewi nestahstit, wifu nolai got, pat skaidri redsamo. Tik leelā mehra war likt kaunā zilweku un wina dabu, ja winu deesgan ilgi waja un faista.

„Mums wajaga melu“, faka Nieksche, „lai kkuhtum pee uswaras pahr scho realibu, scho „pateefibu“, tas ir lai waretum dsihwot.“ To paschu grib ari Borne sawā smalskajā pasakā „Honestus“ un Dieks sawā pasakā „Draugi“ isteikt, un Strindbergs, schis sanatistkais melu apkawotajs, tatschu ari atsihtas: „Pasaulē sagrauhtu, ja pateescham runatu pateefibu.“ Jo ir pateefibas, kuras ir reebigas, un meli, kuri ir zehli. Schecherasades gudrā mute to isfaka Tuhstosch un weenas nakts 916. nakti: „Kahdi ir wislabakee meli, lai gan wini wif atmetami.“ „Tee, kuri kaiti nowehrsch no ta, kusch tos isteiz, un atnes labumu.“ „Kahda pateefiba ir atmetama, lai gan winas

wifas ir skaitas?“ „Ja wihra pateefiba, kusch lepojas us to, kas winam ir, un ar to leelas.“

Tikai melu weids arween ir zitads, bet fatts paleef weenmehr tas pats; lai nu tee buhtu schkiru waj tautibu, tijibas waj dsihwes meli. Sozialdemokrats bagatos tura par issuhzeem un plihetajeem, un bagatee tura sozialsdemokratus par blehscheem un noseedsneeeem. Wif, kas schibus waja un nolauj, fauzas par kristigeem, lai gan es esmu dsirdejis pauscham, ka kristiga tijiba esot mihlestibas religija. Tā ari slepkawa, kad winsch naw dabuts rokā, beigu beigās tij, ka winsch pateescham newainigs.

Peedsihwajumu konzentretee likumi, sakamee wahrbi, ir tikpat sameloti; par teem pateescham war teikt: tee melo tā drukats. Isteizeeni tā „weenreis naw neweenreis“, „apdahwinotais pats few taifa zeku“, „nabadriba labafa par bagatibu“, „wifu saprast ir wifu peedot“, „kas weenreis melo, tam wairs netiz“ un wehl dauds ziti ir neween nepateefiba, bet te ir taifni nelaimē. Bet wiszozigati ir, kad tā atkomus peewed leelu wihru isteizeenus, kuras tee kahdā gadījumā teikuschi; peemehram Bismarka: „Mehs wahzeeschi bihtamees Deewu un neweenu wairaf pasaulē.“ Tee weenmehr ir meli, jo mehš Deewu bihtamees dauds mafak nekā brihwu wahrdu, profuroru, poliziju un sawu maifes deweju.

Wefeli sehjumi farakstiti par konwenzionaleem meleem, par meleem aif uspuhtibas, peeklahjibas, paschpibas, bailem, skaudibas, kaunprahntibas, mantraufibas u. t. t.; newis it tā ar to buhtu nodomats konstatet kahdu faktu, bet tai mulkigā eedomibā — reformet etiski. Bet kulturas zilweku atradinat no meleem ir tikpat mulkigi, tā publetees winu atradinat no ehšanas. Wina ir eedfimtā melkuliba; tik loti ta winam kluwuse par otru dabu, ka winsch wismas weenreis pa gadu „pahrliezibas kruhschu toni“ un lepodamees us sawam zilweka teefbam — grib melot. Un proti pirmā aprili, kad mahj swehtki, kuras waretu dehwet par pateefibas mafku balli, kuras meli swin sawas saturnalijas. Ja pat meli tiftu soditi ar nahwi, tad wiseem zilwekeem, no wisaugstakā walsts wihra lihds beidsamajam lupatneekam wajadsetu kahpt us karatawam. Pee teem nedaudsajeem, kuri warbuht nekad naw melojuschu — teem wajadsetu gan isstahbitees — reebums no meleem naw wairaf nekā godkahriba, wahrdu padarit wehrtigu un tam sagahdat religiska likuma swaribu. Ne weenmehr melkulis ir mukkis, tā Wonenargs domaja; winsch beeschi ween ir filosofs (lai atgahdinamees tik eleatus, kuri melus pazehla par wisaugstako filosofisko likumu!); winsch ir ari praweetis, mahflineeks, sinatneeks, teefneeks, politikis, walsts wihrs, tirgotajs, saldats — wahrdu fakot: winsch ir wifas kas.

Pasaulē melo it wifas: Bilwets, no behrnatnes nostahdamees jautro newainigo behrnu melu leelajā barā, lihds pat firmgalwim; no meschona lihds wisaugstakās kulturas zilwekam; waj nu tapehz ka winam truhst isteilsmes waj atfinas lihdsjektu, jeb waj ari tapehz, ka winsch ar teem apeetas no augscheenes tā patwaldneeks un ar teem rotajas. Mahkfla melo, idealisedama waj sumedama.

Pedagogika, behrnam leetas flehp dama, gar kuzam behrnam naw nekahdas dakas jeb waj ari leetas nepareisi issklaidrodama, gar kuzam behrnam wehl naw nekahdas dakas. Futelki melo, tapehz ka tee leetas attehlo nepareisi; waloda melo, tapehz ka ta daschadas leetas apshime ar weenu un to paschu sismi un wahrduš padara tif diwkofigus, ta ka peenahfts weenmehr war teift: „to es nedomaju, bet gan scho.“ Likums melo, jo tas idealu waj isnehmuma stahwokli padara par ideenischku. Mode melo ar to, k wina apmahna zilweka fozialo un personisto daschadibu. Nesmukt skukis melo, tapehz ka uswelk skaitas drehbes, puderejas, schminkejas un ta apmahna par sawu kermen — ta ir tif ideenischka pateefiba, ka pat jau Tertulians atrada par wajadfigu to atshmet sawa de cultu feminarum — un skaitis skukis melo ne masaf, tapehz ka tas modina eefcheja skaituma eespaidu un ar to peewif. Rustonis melo, jo tas leekutojas, paslehpjas un peewif, lai usbruktu waj aistahwetos. Sunš, kursch zilwekam ustizigs un to aistahw pret ziteem funeem waj

sawu zilts tehwu — wiltu, apmelo zitus funus un nobod sawu fugu. Wisas mimikrija s melo; ta kad taurini issklatas ka neiwitufchas lapas waj daschi sskeni ka dsihwas lapas waj ehrlschkaini lapu kahti; a ugi melo: kad awenes weido wilka drihzeftus, lagsda, kad ta sem leepas stahwe- dama, ar sawam lapam dara pakaf leepai. Almens melo, kad tas schkeetami stahw us weetas. Debesis melo, kad tas leekas buht daschas juhdes wirs mums, kamehr pateefiba tatschu naw nekahdas debefis, bet weenigi neisdomajami dsifsch besdibens. Mahkoni mums usmelo debefis un pat swaigsnis apmelo fauli, kura winas leffas strejam eefcha, lai tad wehlaft atkal nogreestos.

Wisa pasaulē usbuhweta us mahnischanu. Leetam pasaulē ari nemas naw peenahkums, teift pateefibu; tas pasihst tif weenu likumu; attihstitees pehz sawas dabas, fargatees pret saweem eenaidneefem un zil ween eespehjamš eegubt no pasaulēs. Bet kas pateefibas waj morales laba aisker winam eedšimtos likumus, melo patš few, un to war teift par wiseem godigeem moralisteem.

Seeweetes moraliskais stahwoklis.

Weena no tagadeja simtena eewehrojamaam parah- dibam — faka L. fon Steins sawa grahmata*) — pastahw eefsch tam, ka mehš seeweetes protam netikween ka mihlet un zeenit, ka to pa dakai prata muhsu sentšchi, bet esam ari eemahzijuschees par winam ir prahtot.

Taisniba, daudsu g. f. laikā seeweete, winas fabee- driskais stahwoklis, winas eedšimtās spehjas un teeksmes, palika pilnigi apraktas aismirstibas juhra, kas bija dsifsch noslehpums, un gar kuru mahzitee itin weenaldsigi gabja garam. Ja fenatnes rakstneeki daschreis ari apstahjas pee seeweetes, tad winau preekschmets ir weenigi winas eefcheja gara pasaulē, bet ne seeweetes stahwoklis fabeedriba. Un ja tee ar' kahdreis runā par seeweetes fabeedrifko stahwokli, tad tee seeweeti nostahda semu. „Mehš prezamees tapehz,“ — faka Demostens, — „lai eegubtum likumigus behrnus un drošču mahjas fargu . . .; heteres kalpo muhsu dsimuma juhtu apmeerinaschanai.“ Tukidid's weentahrschi pasaka, ka leelako slawu pelna ta seeweete, par kuru nerunā ne laba, ne kauna. Widus laiku spreedumi par seeweeti, ka par wifas nelaimes awoty, ka par welna meitu, buhs wiseem sinami, un wehl jaunatos laikos Schopenhauers isskatas sekofchi: „Seeweete naw preefsch leeleem usde- wumeem. Winas ihpatneja ihpaschiba — ne darbiba, bet zeeschanas. Winas dsihwes peenahkums — ar fahpem dsemdēt, ruhpetees par behrneem un padotees wihra gribai . . . Seeweetes — wisniknatee filistri“ . . . Schis Schopenhauera domas par seeweeti atgahdina L. Tolstojā**) prahtojumus par mahklflu, kursch faka, ka mahskleneekam

jatehlo weenigi mihlestiba, un kas to nedara, tas is- plata „blekus“.

Pahrdomajot tos datus, kuras mums sneeds statistika, un peedshwojumi, par seeweefchu darba spehka peenahzigu neatalgofchanu, jo winas fanem, famehra ar wih- reeti, tilai 1/2 un pat 1/3 no algas, newitus rodas jau- tajums, ja, kahdas tad tur war buht felas schahdai beh- digai eelahrtai, kahdu eespaidu atstahj schahdi ekonomiski apstahkti us winas tikumisko stahwokli?

Saprotams, ka dauds weeglai jautajumu ustahdit, nekā dot us winau atbildi. Muhsu tagadeja dsihwe ir tif farschgita un daudspuſtga, ka naw eespehjamš nowehrot laut kahda atsewifschka materiala apstahka felas laut kahda moraliska parahdiba, bet nepeezeeschami janem wehra wifš eemesli kopeji, kureem buhtu kahds eespaids us sinamo mo- ralistko parahdibu. Ja wakaros pastaigajamees pa pilsehtas eelam, tad nowehroſim weenu pehz otras dauds seeweetes, kuras mekle peknu tai darbā, to fabeedriba apshime ar wahrdu prostitutizija. Un kas war fazit, kas winas no- weda pee schi behdiga stahwokta: waj sema darba alga, waj iswirtufchas gimenes eespaids, waj mihka zilweka pee- wilschana, waj slihts raksturs jeb waj wifš schee zehloni kopā?

Katrā gadījumā, ja ari newaram ar matematisku pa- reifibu, ar statistiskeem skaitleem pilnigi nofazit semas algas eespaidu us tagadejo seeweetes moralisko stahwokli, tad tomehr, pamatojotees us nowehrojumeem, waram buht pah- leezinati, ka schahds eespaids pastahw. Kas dauds mas buhs interesejees un nowehrojis tos dsihwes apstahkus, kahdos atrodas kelnereenes restorazijas, alus bodēs un ka-

*) „Die Frau auf dem Gebiete der Nationalökonomie.“

**) Л. Толстой „Что такое искусство?“

fejnisās, strahdneezes daschadās darbnizās, otrās šķiras aktrises teatros un zirkos u. t. t., tas šapratis, ka ar algu, ko šanam šchis personas, gruhti waj pawisam ne e e s p e h j a m i dšhwot. Un wišam winām tatschu gribas dšhwot, un katris atkal šapratis, kahdā zekā tad daudjas šagahdā šew nepezeeschamos papildu lihdselkus, lai tatschu waretu ekšistet. Drošchi war šazit, ka no 100 tahdām seewetēm buhs 10, kuzam buhs šaws „draugs“, uš kura tad ari guš peenahkums aispildit šcho pelnas robu. Labi wehl, ja šchis „draugs“ ir weens, bet tā bešchi gadaš, tad weens mainas ar otru, otrs ar — trescho u. t. pr., bet ar šchito jau solis šperts pa to zeku, kurešch taišni wed pee prostituzijas, atklahtas waj š l e p e n a s.

Naw šchaubu, ka prostituzijas plasčas isplatīšanās zehlonu starpā atrodas, no weenas pušes, neešpehjamiba seewetēm „eedotees laulibā“, kad šafneeguščas pilngadibu, bet no otras pušes — seewetes darba špehka neatalgošchana, zaur ko neteek nodrošchinata wiņas ekšistenze, un tad wehl, warbuht ne masaf šwarigš faktors, seewetes nošķiršchana no šabeedriškas lihdsdarbības, wiņu dabisko špehju nowahrtā tureschana, un wiņas tureschana par erotisku špehles leetinu. Tahdejadi abi zehloni — šišiklais un šozialais — strahdā kopeji un, šawihdamees kopā, beš šchehlastības wed nelaimigš seeweti, kura šaudejuš šawus moralīškos pamatus, pee galeja posta.

Kā ilustraziju par prostituzijas zehloneem peewedišim datus, kuzus, šakrahjis ahrīšs P a r a n = D ū š c h a t l è. No 5000 moralīški grimušchām seewetēm, par kuzām bijis ešpehjamš eewahkt šinas par teem zehloneem, kuzi wiņas noweda pee prostituzijas, tad 1440 bija šehruščas pee šchi „amata“ aij truhkuma un nabadšības, 1250 bija bahrites un beš maišes, 80 nodarbojušchās ar prostituziju, lai ušturetu šawus wežakus, 1400 bijuščas atštahtas no „mihštateem“, 400 bijuščas peekrahyptas no šaldateem, ošizeereem un studenteem, 280 bijuščas atštahtas no „mihštateem“ jau gruhtneezības laikā. Šaprotams, ka šcheem škaitkeem newar peeschkirt wišpabreju nošhmi, tamdehš, ka wišas tahdas seewetes naw ešpehjamš registret, bet tomehr šchee škaitki runā gaišchu walodu par zehloneem, kuzi daudšos gadījumos seewetes nowed pee šchis profesijas un lihds ar to pee galeja posta.

Berams, ka daudš wehl atzerešes Londonas laikraksta „Pall-Mall-Gazette“ š faktus, kuzus ta zehla gaišmā par šchaufmigeem zilwešu iswirtības weideem. Kahdā eiropēšchu žiwilišazijas žentrā tirdšneeziba ar „dšhwo preži“ peenehma tik plaschus apmehrus, ka ta bija daudš šchaufmigaš, nekā tirdšneeziba ar wehrgeem pee mešchonū žiltim.

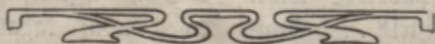
Un šchi tirdšneeziba pastahw ne tikai Eiropā, bet isplati-
jufšs pa wišu zeetsemi un tā katra orgānā tirdšneeziba, apgahdā ne tikai eekšhejos tirgus, bet un ned prezes uš ahršemem. Par ekšporttirdšneezibu uš ahršemem ar seewēschu meesu Wahžijā, W. Jošts raksta: *) „Wahžu attihštītā Wahžija uštrauzas, ja kahds negeru „šehnišch“ tirgojas ar negereem Keetum=Šfrikā, bet daudš labaki buhtu eeraudšit balki pašča aži, jo neweenā walsti tā netirgojas ar „baltām wehrdsenem“, ne no weenas walstis neteek tikdaudš iswešis „dšhwas prezes“, tā no Wahžijas un Austrijas.“ Tahlaš wišch apraksta žekus, pa kureem jaunās meitenes ekšportē. Tā Kreewija teek apgahdata no Rihta=Pruhšjas, Pome-
ranijas un Polijas. Kā pirmais etapas punktš esot R i g a. Scheit Maškawas un Peterburgas tirgoni „išfortejet“ šawu preži un leelalās partijās aišfuhtot uš Rišchņiju un tahlašu pahri Uraleem lihds Šrbitei un pat dšikati Sibirijā.

Bet prostituzija ar šawām šchaufmigām šekam, tā šafšlimšchanu ar šilīšu u. t. t., naw wehl weenigais šaunums, kas jazeesch seewetēm aij neešpehjas eedotees laulibā un aij neešpehjas godigā zekā nodrošchinot pilnigi šawu ekšistenzi. Štatistika mums rahda, ka leelais prozents pašchšlepkawibu un ahrprahtigo seewēschu (šinams, te war buht ari tihri šabeedriški zehloni) atrodams štarp ne prežetām.

Ši kruhtim ahrā lauščas kreedseeni pehž glahbina, un no mahšchu un jaunawu waimanam janodreb wišam žiwilišetām walstim resp. šabeedribam. Un tas ir peerahdijums, ka tagadejās seewetes štahwoškis naw nežiš ušlabots, bet tas ir ahrkahrtigi nenormals, ka ir wajadšigas radikalas reformas. Wajadšigas wešeligas mahtes, jo wajadšigi štipri pilšoni un pilšones.

Seewetes tagadejais šabeedriškais štahwoškis beš šchaubam ir gruhtš un netaišns, bet šalihdsinot ar agra-
teem laiteem, tas jau daudš labaks. Seewetes pamasam eekaro weenu darba lauku pehž otra, weenu teešbu pehž otras un drošchi ween reis aušis ta deena, kad seewetes darbs tiks tāpat atmaksats, kā wihrešcha un seewetei buhs pilnigi weenadas teešbas ar wihrešcheem. Weenigi wiņu špehjas tad buhs išchkihejas, kam kuro reis preekš-
rozjiba. Šawštarpejā šajenšbā tad išrahdišees, kas kuro reis pahrats. Weenadas teešbas bet praša ari weenadus peenahkumus ekonomīškā un moralīškā šinā, no kureem, jadomā, seewetes ari neatraufees. D. K.—nšch.

*) „Aus Japan nach Deutschland durch Sibirien“.

Gundabs.

Senatnes štati peezos zehleenos (8 štati). Ed. Zahliſcha.
(Weigaš.)

Veektaiš zehleens.

Aštotaš štats.

Gundaba pils pagalmš. Pa kreiši pils ehla, kuras preeſchā leeweniš, atbalšitiš uš reſneem toka pilareem. Pa labi piliš pretim, kara wiħru dšihwojamāš mahjas ſtuħriš. Aiš pils pa kreiši ſirgu kuħtiš un eerotſchu noſittawa. Proſpektā pils walna eekſchpuſe. Proſpekta labajā ſtuħri redſama dała no galwenajeem wahrteem, ar ſargu torni. Pils ſeħtā maurš, wehl pilnigi neſadiħdšiš, agrā pawafara deħt. No pils uš wahrteem eet zekſch, no kura uš kuħtiš nodalaš maſala ſiħga. — Gundabš ſariħtojiš dšihreš, tadeħt ſeħtā un uš leewena ir daudš un daſchadu kauſchu. Gundabš ſtaħw uš leewena paſchā preeſchā. Weenā puſe tam ſtaħw Raſma, otrā Labdalaš, aiš wina daudš ſeeuweeſchu un weeſu, kuri atgreesuſcheeš no jaħſchanaš ſaziħſtieš aħrpus pils walneem. Daſchi no teem, nodewuſchi ſirguš kalpeem, atgreeschāš ſaħjam uš pili. Gundabš winuš ſagaiba, laiþnš un glaimigiš. Laudiš uš leewena. Meeriga un jautra ſchalona.

Raſma. Kā ušwaretajš otrā jaħjumā?

Gundabš. Tur iſzehluſeš Ķilda, kaš wehl jaiſſchĶir,
Pašs pirmaiš Margalaš galā bij,
Bet tam uš peħdam, weenu ſoli tiš
Aiš ta bij Warpašs klaht.

Raſma. Ah!

Labdalaš. Taš wiſu laiķu preeſchā leħziš
Un tiķai meħķim tuwał naħkot,
Kađ winſch gan ušwaretajš ſchķiteeš
Un ſirgu taupidamaš, to peewaldijiš,
Tam Margalaš preeſchā aišſteidſeeš.

Gundabš. Bet Margalaš tomehr pirmaiš bij!
Bet tur jau Warpašs naħt!

(Sweizina no taħleeneš Warpatu.)

Warpašs. Tew jaiſſchĶir ir, Gundab, Ķilda
Stary Margalu un mani.

Gundabš. Waš paſchi neteeķat juħš galā?

Warpašs. Eš weħloš lai tu iſſchĶirtu
Kurſch katris no mumiš ušwarejeiš,
Winſch atſakaš no laba prahta,
Bet eš to neweħloš kā daħwanu
No wina roķam ģemt. Kam taiſniba,
Lai lepojaš, kam ne, naw teeſĶba.

Raſma. Tew mani teeſat piłna wala . . .
Eš ſinu, žił eš kauna biju . . .

Margalaš (weenmeħr wehl ušbudinaš, ruņā aħtri, neſatarigi.)

Ne tewi teeſat eſmu naħziš!
Eš ſinu, Raſma, ſinu wiſu
Ka tu pret paſchaš griķu . . .
Ka wiſch bij muħſu laimeš poſtiš . . .
Tu biji pirmā, kaš no maniš
Pee wina atgreeseeš. Tew žiti
Weenš paķat otram ſeķoķa
Kur mani beedri, mani draugi?!
Kā buca walģeem winſch toš tura,
Tee wiſi aiſkliħduſchi . . . Raſma! . . .

Raſma (biſki, griķ greeſteeš prom).

Ka neređš kaħdš . . . meħš newaram
Šche ſtaħwet.

Margalaš (wehl aħtraf).

Raſma, neej wehl! —

Kam mana ſlawa, mani darbi?
Lai tewi redſetu eš ſchurpu naħju
No ušwaraš pret Warpatu eš peekahpoš.
Tu, Raſma . . . at, ko eš melſchu!
Eš weenš pret wiſeem paliku.
Bet nē, eš neeſmu wehl weenš, eš neeſmu!
Tawš tuwumiš ſpeħtuš eeleķ mani
At, Raſma paleeķ.

(Saķer winaš roķu.)

Raſma (atſwabinadamaš).

Weħlaķ, laid!

Kađ meelaſtiš eekahķeeš, eš atnaħķſchu,
Bet tu uš mani gaidi.

(Geſtreen eekſchā.)

Margalaš.

Raſma . . .

Eš gaidiſchu . . .

(Notahpi no leewena, nerwoſi uštrauktiš, paet daſchuš ſoluš, atgreeschāš un atſpeeſch muguru pret leewena piħlaru.)

Raſmetiš (naħt no kuħtiš).

Man jaweħſta tew kauna ſina
Tawš ſirgš ir kaħju ſaķtrambajiš.

Margalaš (tiķto dširdejeiš, kā no taħleeneš).

No otra ſcheħlaſtiķaš lepooteš.

Gundabš. Ja abi weħlateeš lai ſchķiru,
Tađ labpraht ušnemoš to darit.

Margalaš (peenahķdamaš).

Tew naw ko ſchķirt un teeſat!
Eš weħkreiſ atſiħtoš te wiſu preeſchā,
Ka Warpašs ušwaretajš bija,
Ka Labdalaš ir taiſniba,
So tiķai tadeħt aišſteidſoš
Eš ſawa drauga ſirgam preeſchā,
Ka winſch to ſawaldija, ſchķiđdamaš,
Ka welti ſteigteeš meħķa preeſchā eſot.

Gundabš. Ja tā, tađ kaš te ſchķiramaš?

Warpašs. Weenalģa! tomehr jaſin ir,
Kaš pateeſķbā ušwaretajš bijiš! . . .

Margalaš. Nu to nu taſſchu atſiħti wiſi!

Gundabš (atpaķaķ pagreeseeš, maſleet iſklaidiš, noguriš).

Eš tagađ iuħdſu daħrgoš weeſuš
Pee galda doteeš! Peħķ rotakaķ
Un liħģmā preeķa wiſi meħš
Lai eeħaudam no meelaſta.

(ſchalona laudiš top dšihwata, tee ſpeeſchāš pa durwim eekſchā. Margalaš paleeķ uš leewena paķahķem, eekſcheķu nemeeru walđidamaš. Raſmetiš atſkatas uš wimu un paleeķ kā jaſtiindšiš atpaķaķ no Gundaba. Laudiš druħſmedameeš atdala wimu no ta wehl taħlaķ.)

M a r g a l s (pehbejeem laudim pa durvim eejot, usles uf leewena un fatwer Rafmeta rotu). Rafmetis!

(Uftraukts ar eefcheju zihnu, mefle wahrdis.)

Tu . . .

R a f m e t i s (ne mafat uftraukts).

Laid, nespeed ta!

(Ufswabina rotu un aifflahj azis.)

M a r g a l s. Tee tawi pirmee wahrdi, to es dsirdu,
Kopfch toreij fchihramees . . . Tee fkan
Pawifam fawadi, ta toreij teiftee . . .
Mans firgs?

R a f m e t i s. Taws ja. Man bail

Ta fauna fihme . . . Afins tek

No wahts sem zeka kaula.

Ra wina zehlfues, neweens to nesin.

M a r g a l s (fawu domu domadams).

Tu weenreis biji draugs man labs.

R a f m e t i s (brihidamees).

Un esmu tagad wehl, man fchfeet! . . .

M a r g a l s. Waj atzerees, tu medibas reis folijees
Man lihdsi jaht.

R a f m e t i s. Es atzeros.

M a r g a l s. Tad luhdsu fchodeen palihdsi
Man aifwest Rafmu!

R a f m e t i s. Rafmu? tew?!

M a r g a l s.

Es fchodeen luhdsu tewi wedibas! . . .

Tu fawahj firgus, muhsu kalpus

Un faki teem, ta nedfird ziti,

Ra tuhdat zeta doffimees.

R a f m e t i s.

Bet kas tew prahta kriht? Taws firgs —

Es teizu jau ir eefkrambats.

Tu neifbehgt kehrajeem un to

Te fchodeen dauds!

M a r g a l s. Es luhdsu! . . .

Gj, paklauff, ja drauga firdi

Man gripi parahdit! Es finu,

Ko spehi mans firgs! Es finu to,

Zif mana roka wingra buhs,

Ja wina lihdsas fedlos fehdes man . . .

R a f m e t i s. Un tad ja panahk tomehr:

Ta feewa, ne wairs jaunawa — —

M a r g a l s. Es finu, zif man pilij walni beeft

Es finu, zif man bultu krahjas

Un zif man kauschu ustizamu.

R a f m e t i s. Man alga weena: fchodeen, rihtu

Ja jamirft buhtu, kas par to!

Ja zihnai tomehr neifbehgt.

Un winai janahk ta ta ta!

Zif ilgi wehrscha juhgu nest?

Zif ilgi mihtstuligi mums

Ta preefscha kallus leekt?

Ne titai tew winsch pahri darij's —

Es teizis esmu to jau fen! —

Ne titai tew tam atreebtees

Un fawu daku atfarot: —

Ja wehl ta ilgi fawwakâ

Winsch ziteem klusu zeeschot rihkofees

Tas meflus usliks mums ta knafs

Un eenaidneeks tad paschu mahja,

Ra paschu meesâ inderwe,

Mums buhs, pret kuru farot —

Ta walschka mehlei labinot —

Dauds gruhat nahkfees mums. —

Kur gaidit mums uf tewi?

M a r g a l s. Tepat pee mahjas gala gaidat! —

Jo labat, ta man firgs ir eefkrambats;

Teiz fargeem, ta tas jaapflata — —

Un tapat ziti ar' . . . Gj!

R a f m e t i s (aifheidsas pa fehtu).

M a r g a l s. (Nemeerigs staiga leewena preefschâ. No pils atfkan mujita, fihme, ta meelasht eefahjees).

R a f m a. (Sfnahk tezimus.)

Es ismanijos neredseta:

Tee alu dfer un jautri

Weens otram stahsta peedfihwoto . . .

M a r g a l s. Lai wini tehrse wefali! . . .

Tu atzerees, ta reis par nahkotni

Mehs beeschi fapnojâm, ta tee

Par fawu pagahntni . . . Tu dauds

No manis zereji . . . Dauds flawas es

Eit tewis deht ween faguht apnehmos . . .

Kopfch tas ir fawadati kkuwis! . . .

R a f m a. Tu man wehl weenmehr patihz,

Ra agrak: — flawas kahrs un wehrts.

Pat fchodeen fajihfste par tewi firds

Bes meera jutâs, nesinot

Kahds isnahkums, lihds finedoti

To wehstija un tawu wahrdu fauza.

M a r g a l s. (Stingri apnemdamees.)

Ja manas ufwaras tew preeku dod, —

Tew winu dauds, dauds preefschâ nolifschu . . .

Bet tew pee manis jabuht allasch! —

Tu nedrihfti no manis nowehrstees! —

Ja, nekaweffim laiku, Rafma, fche:

Mums firgi gatawi un laudis ar',

Ra projam behgt.

R a f m a (Sfbijufes). Kurp behgt?

M a r g a l s. Pee manis! Prom no fchejeenes . . .

Uf wifem laifeem tu pee manis

No fchitâ brihscha buhft.

Rahz, firgi gaida muhs! Rahz!

R a f m a (wairidamas).

Waj tu par mani domat spehi

Eit kauni Margal?! Ja es reis

Uf mihtsturdibas noseedsos pret tewi,

Waj tadeht tew ir eemeflis

Par mani semi domat? Gundabam,

Ne tew es nule feewa esmu.

Es feewa esmu, ne wairs jaunawa! . . .

Margals. Es tikai weenu staidri sinu:

Bes tewis mahjās negreestchos!

Un weenu tikpat staidri juhtu:

Bes tewis dšihwot naw man spehjas.

Rasma (išwairidamās; išbailēs).

Es kleeģšču palihgā! . . .

Margals. (Saker wīnu un gandrīhš neščus nes prom.)

Gundabs. (Šmahzīs uš leewena; škreen semē.)

Naw wajadšigs tew, širfnin, kleeģt:

Tas neprahīgais atstahš tewi! —

Margals. (Apsstahjas; Rasmu few aš mugurās nobihdidams.)

Ah, tu!

Gundabs. Ja, es! Tu mani pašihsti

Par wīnās wihru?!

Margals. Šče waj zitur

Weenalga kur muhs liktens šarwed!

(Šwēll ščehpu.)

Welz ahrā šarwu eerozi un rahdi

Kuršč katris esam wīnās wihrs.

(Rasmai, tai daščus fokūs preeščā pakahpees.)

Preešč tewis uswara taps išzihnita!

Rasma (išbailēs).

Ai, palihgā!

Gundabs. (Apužis no Rasmaš kleeģseena, atgreesčas pret leeweni šauz, rotas mesdams).

Šchurp kaudis!

(No leewena nolēz Šabdals, dašči bajari un weesi. Wiši uštraukti. Pa pagalmu škreen šchurp Rasmētis un Margala kareiwji, škreenot išwilkdami eerotščus. Pēestrehjuščhi pēhdejee nostahjas aš Margala un ap Rasmu. Rasma ašklahji feju rotam.)

Margals (Gundabam).

Ar tewi man wišpirms ir janodaras,

Pēhž tam: kam ween tik prahtā nahks! —

Tad šargees! Rahdi mums, kā tščuhška

Prot pate šarwus behrnus riht!

Šabdals. Tu nodewejs un atkritejs!

(Met Margalam šweesčamo ščehpu.)

Margals. (Ar wairogu ušter to; Šabdalam.)

Tu rindā otrais šahfees!

Gundabs. (Atbihda Šabdalū un zitus atpakal.)

Deesgan!

Es zihniščos ar wīnu! Mana roka

Naw peemiršufe ščehpu walkat!

(Šešahšas zihna. Šau pēhž daščem zirteeneem Gundabs kriht, kruštis trahpits.)

Gundabs.

Naw wehlets brahku karam beigtees . . .

(Nemeers un waimanas top škalakas; kareiwji un weesi mahjas wiršū Margala pulzinam.)

Preeščahšars.

Par ko.

Lewa Nikolajewitjcha Tolstoja šahšts iš polu dumpyja laikeem.

(Weigaš.)

IX.

Wišpirms Wīgurški nopirka tarantafu, itkā Ludwikas šuhštichanai uš dšimteni. Pēhž tam šahšās tarantafā tahdas kastes eerihkoshana, kura, nenoshahpštot, waretu, kad ari šaleezees, gulet un no kuras waretu ahtri un nemanot iškahpt un atkal eelahpt. Trijatā, Albina, Rosolowštis un pats Wīgurškis, išdomaja un pagatarwoja lasti. Sewiščki no šwara bija Rosolowška palihdšiba, kuresch bija labs galbneeks. Kaste tika peetaišta tā, ka pee droščkas pēestiprinata aš kurwja, wīna kurwjam zeeschi pēeguleja. un šeena, kura bija pee kurwja, atkrita ta, ka zilweks, šeenu išnehmis, wareja gulet pa dašai kaste, pa dašai tarantafa dibenā. Bes tam kastei bija išurbti zaurumi preešč gaisa, ir augščā, ir gar šahneem kastei wajadšēja tikt pahršlahštai ar maščam un pahrššetai ar wirwem. Šeet un išeet no tās wareja pa tarantafu, kuram bija eetaišts šehdeklis.

Kad tarantafš un kaste bija gatawi, wehl pirms wihra nosušchanaš, Albina, lai šagatarwotu preeščneezibu, gahja pee palkawneeka un pašlaidroja, ka wīnās wihrs esot eekritis melancholijā un mehginajis nogalinatees un wīna baidotees par wīnu un luhdšot uš laiku atlaišt wīnu. Wīnās spehjas

dramatiskā mahšlā wīnai nodereja. No wīnās išrahbitee nemeers un bailes par wihru bija tik dabiški, ka palkawneeks tika aškustinats un apšolijās wīnai darit, to warēs. Pēhž tam Wīgurškis šazereja wehštuli, kuru wajadšēja atrast aš wīna šchineka atloka uš Uralas krašta, nogaidija tumšu, nolika uš krašta ušwaku, šchinel ar wehštuli, un šlepeni atgreesās mahjās. Behninos, kurus aššlehdsja ar atšlehgu, bija šagatarwota preešč wīna weeta. Nakti Albina nosuhštija Ludwiku pee palkawneeka šazit par wihru, ka wīnšč no mahjas išeedams 20 štundas atpakal, neefot pahrnahjis. No rihta wīnai atneša wihra wehštuli un wīna ar štīpru išmifumu ašarās noneša to palkawneekam.

Pēhž nedekas Albina eefneedsja luhgumu par aššbrauščchanu uš dšimteni. Behdas, kuras išrahdija Wīgurška, pahršteidsja wišus, kuri wīnu redšēja. Wišē noscheloja nelaimigo mahši un šeewu. Kad wīnās aššbrauščchana bija atkauta, wīna eefneedsja otru luhgumu — par atkauju atraft behrnu lihšus un nemt wīnus few lihdsi.

Preeščneeziba pabrihnijās par šcho šentimentalitati, bet atkahwa ari to.

Otrā deenā peh3 ſchis atkaujas ſanemſchanas wakarā Roſolowſkis ar Albīnu un Ludwiku nonomatoš ratoš ar kaſti, kurā wajaſeja tiſt eelikeem ſahrteem ar behrnu lihkeem, nobrauzā kaſehta pee behrnu kapa. Albina pee behrnu kapa, zekos nometuſeš, noſkaitija luhgſchanu un drihš peezehlās, noſlauzija aſaras un, pee Roſolowſka greeſdamās, ſazija:

„Darat to, kaš wajaſeigs, bet eš newaru,“ un atkaſpās pee malas.

Roſolowſkis ar Ludwiku noweħla kapa atmeni un uſ-raka ar lahpſtu kapa augſchejās daſas, tā lā kapam bija iſrakajumu iſſtats. Kad wiſš bija paſarits, wini paſauza Albīnu un ar kaſti, kura bija peepildita ar ſemi, atgreeſās mahjās.

Peenahja noliktā aiſbrauſſchanas deena. Roſolowſkis preezajās par gandrihš lihš galam weſtā uſneħmuma ſekmem. Ludwika ſazepa preeſch zeka zepumus un piħra-dſinūs un runadama ſawu miħto parunu: „jau mame kocham,“ teiza, ka winai ſirdš waj puſchu plihſtot no bailem un preeka. Migurſkis ari preezajās par ſawu at-ſwabinajumu no behnineem, kuroš winſch bija noſehdejis wairaf lā mehneſi, un wiſwairaf — par Albinaš dſih-wigumu un dſihweš preezibu. Wina liſās buħt wiſaš agralaš behdaš aiſmiruſe un tāpat ari breeſmas un, lā jauna-wibaš laikā, pee wina behninoš uſſtreedama, ſtaroja no ſwiniga preeka.

Puſſten trijoš no riħta atnahja pawaditajš kaſakš un atweda kufſcheeri ar trijuħga ſirgeem. Albina ar Ludwiku un ſuniti eeſehdās tarantaſā uſ ſpilweneem, kuri bija paħ-ſegti ar tepiki. Kaſakš un kufſcheerš apſehdās uſ bukaš. Migurſkis, ſemneeku dreħbeš apgeħrbeeš, guleja tarantaſa kurwi.

Iſbrauza no pilſehtaš, un trijuħgš rahwa tarantaſu pa gludo, lā atmens, nolihdſinato zeku, pa beſgaligo, ne-aparto, ar pagahjuſchā gada ſdrabotām ſpilwam apauguſcho ſtepi.

X.

Sirdš pamira Albina i kruħtiš no zeribaš un lihgſmibaš. Weħledamās ar ſawām juħtam daliteeš, wina retumis, tiſko manami ſmaididama, norahbija Ludwikai ar galwu gan uſ kaſaka plato muguru, gan uſ tarantaſa dibenu. Ludwika ar noſihmigu iſſtatu nepakuſtoſchi luhkojās ſawā preeſchā un tikai tiſko manami waibſtija luhpaš. Deena bija ſkaidra. Uſ wiſām puſem ſteepās beſgaliga tuſſne-ſchaina ſtepe, kaš mirdſeja no ſdrabotām ſpilwam ſlih-pajoš riħta ſauleš ſtaroš. Tikai gan no weenaš, gan no otras zeetā zeka puſeš, pa kuru, lā pa aſfaltu, doħji duneja nekaltās, iſchallās baſchkeru ſirgu kaħjaš, bija redſami lauku petu ſabeħrti ſemju pakalnimi; aiſ teem tupeja ſargu ſweħrimi, kuri ſinoja par breeſmam greeſigi ſwilpdami, un noſuda alās. Reti gabijaš zekineeki: kaſaku weſums ar kweeſcheem waj jahjoſchš baſchkerš, ar kuru kaſakš duħſchigi paħrmainija tataru wahrduš. Wiſaš ſtazijaš ſirgi bija ſwaigi, paehduſchi, un puſrubki preeſch ſchnabja, kuruš Albina dewa, darija to, ka kufſcheri dſina, lā wini iſteizās, pa ſeldjegeriſki, wiſu zeku lehſchoš.

Jau pirmajā ſtazijā, tajā laikā, lā agralaš kufſcheerš aiſgahja, bet jaunaiš weħl nebija atwediš ſirguš un kaſakš eegahja ſehtā, Albina, nolēkdamās, waizaja wiħram, lā winſch juħtoteeš, waj winam ka newajagot.

„Loti labi, meerigi. Neka naw wajaſeigs. Weegli noguleſchu kad diwaš deenaš un naktiš.“

Pret wakarū nobrauzā leelajā Dergatſchi zemā. Preeſch tam, lai wiħrš waretu iſſtaipit ložekuš un atſpiridſinateeš, Albina neapſtahjās paſta, bet eebrauſſchanas ſehtā un tuħlin atkal, kaſakam naudu eedodama, noſuħtija wina peenu un olaš nopirkteeš. Tarantaſš ſtahweja nojumē, ſehtā bija tumſchš, un nolikuſe Ludwiku uſwaktet kaſaku, Albina iſ-laida wiħru, paehdinaja wina, un pirms kaſaka atnah-ſchanaš winſch atkal eelihda ſawā ſlepenajā weetā. No-ſuħtija atkal peħ3 ſirgeem un brauza taħtaki. Albina juta aiſweenu leelaku un leelaku gara peeaugumu un newareja ſawaldit ſawu preeku un jautribaš. Wina i wairš nebija ne ar to wairaf to runat, lā ar Ludwiku, kaſaku un Tre-ſorku, un wina iſbaudija leelako jautribu par wineem.

Ludwika, neraugoteeš uſ ſawu neſtaiktumu, pee katraš fatikmeš ar wiħreeti tuħlin paredſedama ſchajā wiħreeti miħleſtibaš eeſtatus uſ ſewi, redſeja tagad to paſchu at-teezibā pret weſeligo, laħſirdigo kaſaku — uraleeti, ar reti gaiſchām un labām gaiſchillām azim, kufſch winūs pa-wadija un bija ſewiſchi patihkams abām ſeerweetem ar ſawu weentahſchibu un laħſirdigo weiklumu. Beſ Tre-ſorkaš, uſ kuru Albina rahjās, neatkaudama tam oſtit ſem ſehdeħka, wina tagad preezajās par Ludwiku un winaš jozigo koſetibu ar naiwo, laħſirdigo kaſaku, kufſch neſinaja kaħdaš domaš par wina tureja. Albina, uſtraukta no breeſmam un jau peepilditeeš eeſahkdamām leetas ſekmem, un no ſtepeš gaiſa, iſbaudija ſen jau no winaš neiſbau-ditaš behniſchkaš lihgſmibaš un jautribaš juħtaš. Mi-gurſkis dſirdeja winaš jautro runu un ari, neraugoteeš uſ no wina ſlehpto ſawu ſiſiſko gruħtumu (winam bija ſe-wiſchi karſti un ſlahpeš wina mozija), aiſmirſdamaš par ſewi, preezajās par wina.

Pret otras deenaš wakarū wareja jau kaut to redſet miglā. Ta bija Saratowa un Wolga. Kaſakš ar ſawām ſtepu azim redſeja ir Wolgu ir maſtu un rahdija Ludwikai uſ teem. Ludwika runaja, ka eſot ari redſejuſe. Bet Albina neka newareja iſſchirt un tikai tiħſchi ſtipri, lai wiħrš dſirdetu, runaja:

„Saratowa, Wolga,“ itkā ar Treſorku ſarunadamās, Albina ſtaħtija wiħram wiſu to, ko wina redſeja.

XI.

Nemaš Saratowā neebraukufe, Albina apſtahjās Wolgaš kreiſā puſe Pokrowaš preeſchpilſehtā, preti paſchāi pil-ſehtai. Šche wina zereja pa nakti iſrunateeš ar wiħru un pat iſweſt wina no kaſteš. Bet kaſakš wiſu iħſo pa-waſara nakti neatgahja no tarantaſa, ſehdeja tam blaſuš, nojumā eſoſchoš tuſſchoš ratoš. Ludwika, Albinaš uſ-devumā, ſehdeja tarantaſā un, buħdama pilnigi paħrlee-zinata, ka kaſakš winaš deħt neateet no tarantaſa, mirkſchi-naja ar azim, ſmeħjās un aiſklaħja ſawu waſaraš rai-

bumaino feju ar drahninu. Bet Albina eefš ta wairs neredseja neka jautra un aismeenu wairaf un wairaf us-trauzās, nēfaprašdama kalab kasafs tit neatkafpigi turās pee tarantafa.

Wairafas reises ihfajā nakti, kad gaisma fakuhst ar gaismu, Albina isgahja no eebrauzamās weetas istabas gar stakku galeriju us pakattrepem. Kasafs wehl neguleja un, kahjas nolaidis, fehdeja us tarantafam blatus esofcheem rateem. Tikai pirms gaismas fwhifchanas, kad gaiķi jau pamodās un fafauzās no fehtas us fehtu, Albina lejā no-kahtpdama, atrada laitu ar wihru farunatees. Kasafs krahja, ratos islaidees. Wina usmanigi peegahja pee ta-rantafa un peegruhda pee kastes.

„Sufjo!“ Atbildes nebija. „Sufjo, Sufjo!“ wina ar isbailem runaja stipraki.

„Ne. Smehtet gribu.“

Albina atkal pafkatijās us kasafu. Winsch guleja.

„Ja, tas man islikās,“ wina domaja.

„Es tagad braukfchu pee gubernatora.“

„Nu, lai tew labi paweizas?“

Un Albina, drehbes no fchemodana isnehmuse, gahja us istabu pahrgehrhteet.

Pahrgehrbufēs fawā labakā atraitnes uswalkā, Albina pahrbrauzja pahr Wolgu. Krasimalā wina peenehma fuhrmani un brauzja pee gubernatora. Gubernators wixu peenehma. Daitā, fmaidoščā atraitne — poleete, kura fšaiſti runaja franziſki, toti patika wezajam gubernatoram, kufsch mihleja isliktees par jaunu. Winsch tai wifu atkafhwa un luhdsja wehl rihtā atbraukt pee wina, lai fanemtu pawehli pee Zarizinas pilsehtas galwas. Preezadamās ir par fawu

Šhrenbuschās ugunsdfehseju automobils.

„Ko tu, ko?“ Migurfkis meegainā balsi runaja no kastes.

„Kalab tu neatbildeji?“

„Guleju,“ winsch runaja, un wina no balfs fkanas finoja, ka winsch fmaidija. „Ko, waj nahkt abra?“ winsch waizaja.

„Newar, kasafs ir te,“ un to teikuse, wina pafkatijās us kasafu, kufsch guleja ratos.

Un brihnifchta leeta, kasafs krahja, bet wina azis, labās, gaischsilās azis, bija atwehrtas. Winsch fkatijās us to un tikai, ar winas fkatu fastapees, aisdarija azis.

„Waj man tikai islikās waj winsch pateef neguleja?“ Albina few waizaja. „Laiķam islikās,“ wina domaja un atkal atgreesās pee kastes.

„Bazeet wehl druſtu,“ wina fajija. „Waj gribi ehst?“

puhtu sekmem, ir par to winas peewilzibas eespaidu, kuru wina redseja eefsch gubernatora istureschanās, Albina lai-miga un zeribu pilna, brauzja atpakaf pret kalnu pa ne-brugetu eelu us peekraſti. Saule jau bija pahr meſchu pazehluſēs un flihpeem stareem rotajās us plafchā lihmena mirgojoščā uhdēna. Pa labi un pa kreifti pa kalnu bija redsamas, kà balti mahloni, fmarſchigeem seeedeem klahtās ahbeles. Maſtu meſchs bija redsams pee kraſta, un baltas buras plihwoja faules staros, rotadamās us no wehja mirgojoščā lihmena. Dſtā, ar fuhrmani farunadamās, Albina waizaja, waj warot dabut nomat laiwu lihds Aſtra-čanai, un defmiteem trofſchnojofchu, jautru laiwineeku, peedahwaja winai fawus pakalpojumuš un laiwas. Wina falihga ar kahtu no laiwineekeem, kas wairaf par ziteem

winaī patīfa, un gahja apluhkot wina laiwu, kura stahweja zitu laiwu bursā ostā. Laiwai bija eerihlots mafs mastis ar buhram, tā ka ta wareja eet ar wehju. Bestwehja gadijumam bija airi un diwi weseligi, jautri burlaki — airetaji, kuri sehdeja laiwā faulitē. Jautrs, labfērdigs lozis dēwa padomu, neatstahst tarantafu, bet, winam ritenus nonemot, eelift to laiwā. „Taisni pašes, un jums buhs meerigaka sehšča. Ja Deews dos laizinu, deenās peežās lihds Astrachanai noftreeftm.“

Ukbina kalihga ar laiweneeku un lita winam nonahst uf Pokrowas preekschpilsehtu, uf Loginowa eebrauzamo weetu, lai apluhkotu tarantafu un faemtu rofas naudu. Wišs israhbijās labati, nekā wina gaidija. Wišwinigaki laimigakā stahwofli Ukbina pahrbrauzā pahr Wolgu un, fuhrmanam famakfajufe, dewās uf eebrauzamo weetu.

XII.

Kasaks Danilo Lisanows bija no Stretezkas Umeta wišpahrigā firtā. Winam bija 34 gadi un wišsch bija nokalpojīs fawa kasaka deenesta laifa pehdejo mehnefi. Winam gimēnē bija 90 gadus wežs weztehws, kufsch atzerejās wehl Bugatschewu, diwi brahki, wežakā brahta we-defla, kufsch par wezo tizibu bija nosuhtits katorgā, seewa, diwas meitas un diwi dehli. Wina tehws bija kritīs frantschu karā. Wišsch bija wežakais mahjā. Wineem sehtā bija 16 firgu, diwi zabani wehrschu un bija aparts un apsehts ar kweescheem 15 fimteneeku fawas brijwas semes. Wišsch, Danilo, deeneja Drenburgā, Kasanā un tagad beidsa laiku. Wišsch stipri turejās pee wežās tizibas: nesmeheja, nedsehra un neehda no weena traufa ar zitizibneekem, un ari stingri turejās pee swehresta. Wišās fawās darischanās wišsch bija noteikti stingrs, un tajās leetās, kas winam bija usdotas ispildit no preekschneezibas, leetoja wišu fawu usmanibu un neaismirsa ne uf azumirkli, kamehr neispildija wišu, kā nu wišsch faprata fawu usdewumu. Tagad winam bija pawehlets nowest lihds Saratowai diwas poleetes ar sahrkeem tā, lai zekā winam nekās kauns nenotittu, lai winas brauktu meerigi un neatiftu nelahdas nerahntibas, un Saratowā winas godam nodotu preekschneezibai. Tā wišsch ari tās nogahdaja lihds Saratowai ir ar funiti, ir ar wišseem winu sahrkeem. Bahbas bija meerigas, laipnas, kad ari poleetes, un neka kauna nedarija. Bet te, Pokrowas preekschpilsehtā, ap wakarū, wišsch, gar tarantafu eedams, eeraudfija, ka funits eelehza tarantafā un sahka smillstet un ar asti lunjinat un no tarantafa sehdefka apalschas wišsch dsirdeja kahdu balfi. Weena no poleetem, wežā, eeraudfijufe funiti tarantafā, no kaut ka sabijās, pakehra funiti un ainsesa.

„Kas tad te ir,“ kasaks domaja un sahka usmanit. Kad jaunā poleete nakti isnahza pee tarantafa, wišsch islikās, ka guk, un flaidri ijdirda wihreescha balfi no kastes. Agri no rihta wišsch gahja uf poliziju un fimoja par to, ka poleetes, kas winam ustizetas, nebrauzot ar labu, bet mironu weetā wedot kahdu dsihwu zilweku kastē.

Kad Ukbina fawā firsniigi jautrā stahwofli, pahrlēezinata par to, ka tagad wišs beidses un wini pehž daschām deenam

buhš brijwi, peegahja pee eebraufchanas weetas, wina stipri pahrssteigta eeraudfija lepmu diwjuhgu un diwus kasafus. Wahrtos druhsmejās kaudis, flatidamees sehtā.

Wina bija tik pahraemta zeribu un energijas, ka tai neeenahza prahtā domas par to, ka schim diwjuhgam un kauschu druhsmai ir atteeziba uf winu. Wina eegahja sehtā, tuhlin mesdama flatu sem tās nojumes, kur stahweja winas tarantafs, eeraudfija, ka kaudis druhsmejās taisni ap winas tarantafu, un tai pašchā mirkli isdsirda Tresorkas ismifuscho reeschanu. Bija gadijees tas wischausemīgakais, kas tikai bija warejis gaditees. Tarantafa preekschā tihrigajam mundeeram mirdsot, ar faulē mirdsoschām pogam, puspagoneem un lakahdas sahbaekem, stahweja stalts zilweks ar melnu waigu bahrsdu un runaja kautko stipri, aissmatufchā, pawehloschā balfi. Wina preekschā starp diweem saldteem, semneeku uswalkā ar seenu fajufuschajos matos stahweja winas Jusso un, itkā to nesaprasdams, kas ap winu notika, pazehla un nolaida fawus warenos plezus. Tresorka, nesinadams to, ka wišsch bija wišās nelaimes zehlons, nitni rehja polizijmeisteru. Ceraudfijis Ukbinu, Wigurstis nodrebeja, gribeja peeeet pee tās, bet saldats winu attureja.

„Nekās, Ukbina, nekās!“ Wigurstis runaja, fmaididams fawu lehnprahtigo fwaidu.

„Ah, tur jau ir kundsite pate!“ polizijmeisters runaja. „Luhdsu, schurpu. Suhfu behrnu sahrki, ko?“ wišsch fazija, uf Wigursti pamirskschinadams.

Ukbina neatbildeja un, tikai kruitis sakehrufe, atwehra muti, ar schausmam wihru usluhkodama.

Kā tas mehds buht mirstot un fwarigos dsihwes mirktoš, wina weenā azumirkli isjuta un pahrdomaja besdibenu juhtu un domu un lihds ar to wehl nesaprata un netizeja fawai nelaimē.

Birmās juhtas bija winai fen pasihstamas — apwai-notas lepnibas juhtas redsot winas waroni-wihru, pasemotu, to rupjo un meschonigo zilweku preekschā, kuri winu tagad tureja fawā warā. „Kā wini drihst to turet, scho labato no wišseem zilwekem, fawā warā?“ Dtrās juhtās, reisē ar tām, kas winu pahrnehma, bija notifuschas nelaimes apfina . . . Nelaimes apfina atkal radija winā atmīnas par galweno winas dsihwes nelaimi, par behrnu nahwi. Un tuhlin atkal isauga jautajums: par ko? par ko atnemti behrni? Atkal jautajums: par ko atnemti behrni? radija jautajumu: par ko tagad eet bojā un mofas mihlams, labakais no zilwekem, winas wihrs? Un te wina atkal atzerejās par to, kahds kauna fods winu gaida, un tas, ka wina, wina ween tikai pee tam wainiga.

„Kas wišsch jums ir? Wišsch jums ir wihrs?“ polizijmeisters prahtja.

„Par ko, par ko?“ wina issauzās un, sahkdama histe-riski smeetees, nofrita uf tagad no tarantafa nonemtās kastes. No raudam raustidamās, ar asaram pahrluhduschu seju, Ludwika peegahja pee winas.

„Panenka, mihlā panenka! Kā Deews ir nolizis, nekās nebuhs, nekās!“ wina runaja, to neprahtigi ar rofam glahstidama.

Migurſtam uſlika rofu dſelſchus un to aiſweda no fehtas. To redſedama, Akbina ſtrehja winam pakaf.

„Peedod, peedod man!“ wina runaja. „Til es! Es ween eſmu wainiga!“

„Gan iſmeklēs, kaš wainigs! Ari juhs tā nepaliſſat,“ polizijmeiſters ſazija un winu atbihdija ar rofu.

Migurſti weda uſ pahrzetamo weetu, un Akbina, pate neſinadama, kaſehz wina to darija, gaħja tam pakaf un neklauſtja winu peerunadamo Ludwiki.

Kaſaks Dawilo Liſanows, wiſu ſcho laiku ſtaħweja pee tarantaſa riteneem un druħmi luħkojās gan uſ polizijmeiſteru, gan uſ Akbinu, gan ſew uſ kaħjam.

Kad Migurſti aiſweda, Treſorka weens palizis, aſti lunzinadams, ſaħka winam peeglauſtees. Winſch bija pee ta peeradis zela laikā. Kaſaks peepeschi atwirſijās no tarantaſa, norahwa ſew zepuri, ſweeda to ar wiſu ſpeħku pret ſemi, aiſpeħra ar kaħju no ſewis Treſorku un gaħja uſ krogu. Krogā winſch papraſtja ſchnabi un dſehra deenu un nakti, nodſehra wiſu, kaš winam bija klaht un mugurā un tikai otrā nakti, graħwi pamodees, mitejās domat par

winu mozoſcho ĵautajumu: waj winſch labi darijis, ſino= dams par poleetes wiħru kaſtē.

* * *

Migurſti teefaja un tam peepreeda par behgſchanu dſiħſchanu zaur 1000. Wina radi un Banda, kureem bija ſakari Peterburgā, iſgaħdaja winam ſoda miħſtinajumu un winu noſuħtija uſ muħſcha nometinaſchanu Sibiriā. Akbina brauza tam pakaf.

Nikolajs Pawlowiſchs atkal preezajās par to, ka noſchnaudſis rewoluĵijas daudſgalwaino iſchuħſtu, ne tikai Polijā, bet ari wiſā Ķiropā, un lepojās ar to, ka winſch nebija pahrkaħpis kreewu patwaldibaš deribu un — tautai par labu Poliju paturejis Kreewijas warā. Un kaudis ſwaigsnēs, ſeltitoš mundeeros tā ſlaweja winu par to, ka winſch ſirſnigi tizeja, ka winſch ir leels zilweks un ka wina muħſchs ir bijis leels labums preekſch zilwezes un ſewiſchki preekſch kreewu kaudim, kuru iſnihzinaſchanai un wahjinaſchanai neapſinigi tika atdoti wiſi wina ſpeħti.

Stuħrgalwis.

Звана Вазова болгару новеле.

Wilzeens bija nule kā peenahzis pee peeſtaħtnes. Winam tuhlin atkal wajadſeja eet taħtaf, jo wilzeens ſcheitan pee= tureja tikai diwas minutes, — taiſni til ilgi, zil wajadſigs, lai iſdotu un uſnemtu paſtu. Preeſtaħtne nebija eewehro= jama un notikās reti, ka kaħds zetotajs eekahpa waj iſkaħpa.

Taf ſchodeen, kā wehl nekad lihds ſchim — leels bars ſaħdſcheneeku un ſaħdſcheneekſchu druħsmejās uſ peronu; wiſi runaja ſparigi zits zaur zitu . . . Weeni atwadijās no otrajeem, ihpaſchi tee, kuru zepures greſnojās ar puķu puſchkiſcheem un oſola ſareem . . .

Tee bija tuwejā K. zeema reſerwiſti, kuruš eefauza uſ triħš nedelas ilgu apmahziſchanoš. Taf ſinas par driħſu karu bija zeema kaudis uſtrauſkaš un wini atwadijās no jaunekkeem, itkā wini winuš ilgi — warbuht nekad wairš neredſetu.

Uſ azumirkli wini wiſi ſapulzejās pee weza, gara, treſchās klaſeš wagona, kuſch ſtaħweja paſchā wilzeena preekſchgalā, tuhlin peħz lokomotiwes un ogļu wagona. Par ſcho preekſchrozibu treſchā klaſe pateizas daudſeem behdigeem gadijumeem . . . Melaimes gadijumā taf preekſchejoš wagonuš ſaberſch gabaloš — ar wiſeem eekſchā ſehdetajeem! . . . un ar to ari ſargā pakatejoš wagonuš, par kureem dahrgi maħſā . . .

Behdejā azumirkli, kad jau atſtaneja garais wilzeena ſwilpeens un rati ſaħuſtejās, uſ kaħpſchla uſleħza ſlaiſta jaunawa un paſneedſa kaħdam diſcham ſilazainam ſalbatam puķu puſchkti. Winſch ſatweħra puķeš un ſtipri ſpeeda meiteneš rofu.

Wilzeens ſaħka kuſtetees, bet abi jauneſchi, waj nu

teem nebij atlizis laika, jeb waj wineem taš nebij eeſpeħ= ĵams, neiſmainija weens ar otru pat ne wahrda.

Weitene ſtaħweja pawiſam beš elpaš, peeſarkuſe, un ſekoja ar azim wagona logam, kuſch pamaſam noſuda taħtumā un kuzā bija redſama ſilazainā kaħewja galwa.

* * *

Wilzeens noſuda aiſ pakalnes.

Saule dedſinaja, ſawuš kweħloſchoš ſtaruš ap melnajeem kaħneem par ardeewam wiħdama, un reeteja.

Kā ſibens wilzeens lidoja pa tuħſcheem, klufeem laukeem. Wagonoš aiſdedſinaja lampas. Sauneki atraſtja aiſ= ſainiſchus ar lihdsdoto uſturu, lai ſtiprinatoš . . .

Atſtaneja lokomotiwes ſkarbais ſwilpeens — wilzeens apſtaħjās.

„Kaš notizis? Waj peeſtaħtne? . . .“ jaunee zilweki praſtja un raudſijās pa logu tumſchajā taħlē.

Wilzeens ſtaħweja klajā laukā, azim redſot bija kaħ= kaħds kaħekliš.

„Sarkana uguns ir redſama! . . .“ kaħda balſš ſauza.

Un pateeſi, waħtneeka buħdinas preekſchā bija noſtaħ= dits uſ ſemeš ſarkans weħluħturis, par ſiħmi, ka tilkš ſaboĵajeoš un ka wilzeenam ſcheitan ĵanogaida lihds riħtam, taš ir, kameħr iſlaboſchanoš darbš buħš pabeigtš.

„Kaš griħ, war iſkaħpt! . . .“ konduktors ſauza wagona durwiš atweħrdams.

Azumirkli ſalдати atradāš uſ klaja lauka.

Zetotaji no ziteem rateem ari iſkaħpa, bet wini ſcho nepatiħtamo atgadijumu neuſneħma wiš til weenaldiģi un meerigi.

„Ta ir negehliba! . . .“ eesauzās ūngi no otras klases.

Bet rezervisti nelikās zaur ūho gadījumū trauzetees — wini brihņijās, bet flaištees tee neskaitās. Winos pamodās saldata peenahkuma apšina, peenahkuma, kufūch pastahw pazeetibā un padewibā.

„Na . . . paklaufatees . . .“ daschi fauza — „mehs atlaidiūmees sahlē . . .“

„Kungeem labaki buhtu jagut wagonos, lai tee neūaaukstetos!“ daschi sobojās.

„Uū maura! . . . Guleūm sem klajas debes!“

Neveens negribeja palikt wagonā, un kamehr „ūngi“ aistaiūija logus, lai naktis aukskums neeekluhtu, saldati likās uū mihtstās sahlēs un pazehla ūawas azis uū mirdsoūchajām ūwaigsnem, kuras pee debesim ūpigukoja, kā dimanta graudini un winu domas lidoja nesaredsamā tahtumā, uū dūsimtenes zeemu, kur par wineem tāpat domaja.

* * *

Walodas pamajam aprima . . . wisapūahrt bija klusu. Atwadischanās uūtraukums un ūūkirschanās no wisa, kas ūrdij reis bija mihtūch un dahrgs bijis, ūaweenoti ar patihkamo naktis wehūumu, eeaijaja drihū ween noguruschos jaunekus dūikā meegā. Naktis klusumā bija dūirdama tikai kahdu pahrdesmit jaunu, weseligu plauschu elpoūchana.

Tikai Mladens Raĥtūchows neguleja . . . Winsch bija tas, kuras jaunā meitene bija pasneeguse puku puūskiti. Iū wina azim un domam meitenes tehls negribeja juūt. Winsch redseja winu weenumehr ūawā preeūchā, kā ta winam bija pehdeja brihdi islikuūes: ar peesarkuūchu ūeju, beū elpas no steidūigas ūreesehanas, ar melnām, leesmainām, bailigām azim, kuras bija mitras no uūtraukuma, — ar luhpam, til ūahrtām, kā koraki, uū kuras drebeja saldi, tak neisrunati atwadischanās wahrdi. Wina roka apūlahwa maigi puūes, kuras wina tam bija dewuse, wina wehl drebeja no winas rokas ūpeedeena . . .

Wina dwehūelē pamodās kahda ūlepenu ilgu ūajuhta, karūta wehleūchanās kahdu redset . . . kahdam kaut ko teikt . . . kaut ko nenoteiktu, kaut ko, preeūch ka winsch newareja atrast wahrduū . . . kaut ko, kas winam, kā atmins guleja uū kruhtim.

Likās, itkā wina ūrds, wina dwehūele, winsch pats buhtu palizis peestahņē, un ka te buhtu zits, winam nepaūstams Mladens.

Winam bija til gruhti ūewiūūki tapehū, ka winsch nebija pehdejās deenās Rantas redsejis, bija til aiūzetodams winu paūchā pehdeja azumirkli pamonijis un tad ari tikai uū daschām sekundem . . . Pat ne weena wahrdina winsch nebija warejis ar winu ismainit, un til daudū . . . til daudū wineem bija weenam otram ko teikt! . . . Bet wina bija tam, kā ūapnis parahdijusēs un atkal kā ūapnis issuduse . . .

Kā redūams meitene bija ūlepeni peesteigusēs, lai no wina atwaditos . . . un paūchā pehdeja azumirkli no mahjam atūwabinajusēs . . . Un kad winu dedūgee ūkati ūastapās, tad winas ūrds pamira ūahpēs un ismiūumā!

Winsch pats bija par eemeslu, kadeht wina bija attureta . . .

Wakar winsch bija pee winas tehwa gabjis, pee Miloscha Karadscheewa, kahda turiga, lepna un duūmiga ūemneeka. Kad winsch nogahja, Miloschs paūchlaik wadija weefus.

„Baj*) Milo . . . Es rihtā aiūeesechu ar muūūu rezerviūteem un esmu atnahjis, lai no tewis atwaditos un tewi, to wezako, luhgtu pehū tawas ūwehtibas . . .“

Miloschs isbrihņijās. Iguū gadus walbija starp winu un Mladena tehwu naidis. Pehdejais bija noruhbits dumpineeks, kahds winsch ari bija palizis lihds ūawai nahwei un bija loti eeteepigs, bet wiūai godprahtigs wihrs. Miloschs winu nizinoschi uūsklatija. Sawu naidu winsch pahrzehta no tehwa uū Mladenu. Winsch newareja ūapraūt, kadeht Mladens nahjis, lai no wina atwaditos un isluhgtos no wina ūwehtibu.

„Ah! . . . Tu ej . . . Tas ir labi . . . Tur wini tewi padaris par zilweku. Melaika Raĥtūchows juhs jau ir pataiūjis par ūuna dehleem . . . Deens lai winam to peedod . . .“ Miloschs teiza.

„Baj Milo . . . nerunā ūlitti par manu tehwu . . . Tu eū winu wina dūihwē deesgan ūaitinajis!“ Mladens atbildeja dreboūchā balsi.

„Eh! . . . ko tu ūaki! . . . Waj tad winsch bija behrns . . . Un tagad, kad tu ej, tad taiūees, ka tu teezi drihsaū projam!“ Miloschs issauzās, jauneklīm naidigu mirkli uūsmesdams.

„Es eesechu . . . Tak eekams es eju, man ir tew wehl pahris wahrdi jaūata, kuri tew labi japatur atminā . . .“

„Runā . . . mehs redseūm!“

„Kad es pahrnahūūchu dūihws no deenasta . . .“

„Un kaut ari tu nepahrnahktu, tad ari wehl ilgi zaurumu debesis nebuhtu . . .“ Miloschs winu ūkarbi pahrtrauja.

„Lai nu kā . . . kad es pahrnahūūchu, tad es tewi luhgūchu pehū Rantas. Tā tad eegaumē to, ka tu winu lihds tam laikam nedodi zitam.“

Miloschs ūchos wahrduūs dūirdebamūs raudūijas uū jaunekli, itkā winsch gribetu pahrleezinatees, waj winsch winu ir pareiūi ūapratiss, bet Mladena ūkats neleezinaja par jokenem, bet turpreti par nelokamu apneūschanos.

Miloschu pahrnehma breeūmigās duūmas: „Ah! Tu ūuna gabals . . . Tu gribi manu meitu, bet kas tewi gribēs, tu ūuki?! . . . Redset tatschu . . . winsch praūa pehū pahwesta, kad winu is zeema ar ūuneem rihta.“

„Ranka mani grib! . . . Mehs weens otu mihsam . . .“ Mladens uūtraukts issauzās.

Miloschs eesmejhās un, rokas bikschu kabatās ūabahūis, apgreesās un aisgahja.

„Dūirdi . . .“ Mladens ūauza tam pakat — „nepeemirūti, ka tu Ranku neweenam nedrihsūti atdot, eekam es pahrnahku . . . Zitadi es tewi noswilinaūchu.“

„Tu bandas dehls! . . . Nolahdets tahds!“

Tas winam sahlē gutot wiūs nahza atminā un tratas duūmas wahrrijās wina kruhtis.

*) Baj — ūho isūeitsmi bulgari leeto tad, kad wini negrib teikt ne „ūungs“, nedū ari „tu“.

„Es nonahweschu winus wifus un pats sewi, ja wezais Rantu atdos zitam . . .“ wifsch dufmās domaja.

Taf drihs wiinu apmeerinaja patihkamas domas.

Wifsch redseja sawā preefšā dšintenes zeemu . . . Tas dufs dšitā meegā sem swaigšnotām debefim . . . gar Milofcha pagalma fchogu fšchalo strautinfch . . . sem wihtola sareem, pee upites krašta, atdufas soflenī . . . pagalmā klufums, tikai wezā bumberniza fšhad tab eefchwifkštas un pupu lapinas eedrebas . . . apafsch bumberu loka fšahw nojumis ar fštellem un tur ir Rankas gufamifstaba. Wifš dufs, tikai Ranka weena nomodā, ir ari nomodā winas mihtakais . . . Wifsch domā par wiinu un ilgojās pehz winas . . . Rā wina preezatos peepeschi ifšfirdufe wina klufu faufšchanu, tad wini weens oturu atkal redsetu un bef kawelkeem waretu pehz fšrds patifšchanas pfahpat, par wifū, kas pehdejā fšfširfšchanās mirkli nofpeeda wiinu fšrdis . . . kas tee buhtu par preekeem! . . . wina ifnahktu pee wina, kā fšchufšla wina neredseta aifšlifu un fawas gultas.

Portugales presidents Theofilis Braga. — Ministru preefšneeks Franko.

Peepeschi wina fmadfenēs pasibeja domas: un tad wifsch pee winas eetu, un wiinu redsetu? . . . Lihds rihtam wehl feschas septinas fšundas, laika deefgan, lai redsetu mihtako, kaut ari ta buhtu pafaulēs galā, un te bija tikai fšundu gahjeens! . . .

Bef kahdas tahtakas pahrdomaschanas wifsch apnehmās . . .

Tagad wiinu nekās nebuhtu fšehjis atturet, wifsch bija gataws pahrpelbet pa fšwehlofchu fštraumi, ja taħda buhtu wiinu no Rankas fšfširufse, wifsch bija gataws eegahfšt zeetofšchna muħrus, ja Milofcha pagalma fšchogs buhtu par taħdu pahrwefhrtēs.

Swaigšnes mirds pee filajām debefim . . . Wifapfahrt klufums . . . tikai jauno kareiwju krahfšchana wiinu pahrtarauza . . .

Mladens ufmanigi peezeħlās un aifšteidsās naigeem fšokeem pa laufkeem, gar dšelfšzeta fšleedem . . .

Drihs wifsch pasuda melnajā nakts tumfā . . .

Bija jau pahri pusnakfij, tad Mladens fšaldu dwehfmu pahrwemts atfšahja zeemu un greefšas atpafak uf peefstahfni, lai tur gar dšelfšzeta fšleedem eetu taħtak.

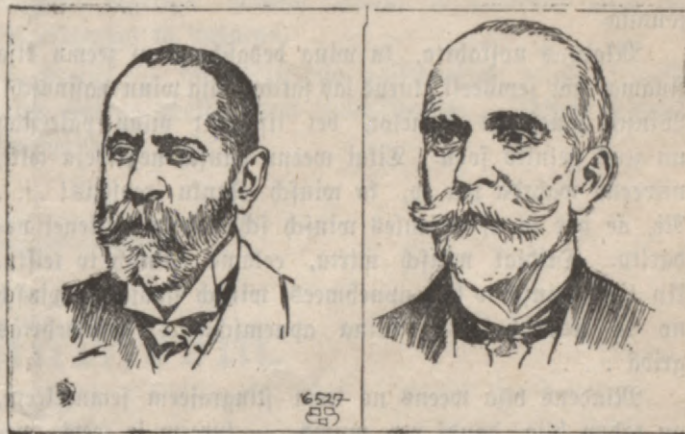
Lihds fšchim neweens wiinu nebija fatizis — neweens redsejis.

Zeems bija tufšchš, kā ifmiris; tas winam patifa, wifsch gribeja, lai wina klahfbuhtne zeemā, kā ari tās eemefšs paliktu nofšlehpums. Tikai tagad winam eenahja prahfā, kā wifsch bija pahrfahpjis fšalbatu difšjipfinu un kā wina ifšturefšchanās bija pahrgalwiga, bet neaifseet, bija pahri par wina fšpeħteem.

Wifsch fšteidsās uf preefšchu, bafšhidamees, kā, eefam wifsch fšafneeds wilzeenu, wiinu waretu pahrfsteigt rihta fšwaigšne . . . Wifsch fšrehja arween fšchalfak . . .

Bija fšazehlees fšiprs weħfšch un gaudoja doħji fšarj fšchogeem un lagfdu fšokeem . . .

Kad Mladens bija jau labu gabalu pa laufku fšrehjis, winam ufkrita pa kreifš fšipra gahfmas fšchwiftra . . . Wifsch atfšatizās . . . taħtumā uf tihruma bija redfamas dšeltenas leefmas. Weħfšch winas ifklaideja un tās pahrflehja aifšween uf jauneem labibas kufliŃcheem un attihfštijās par diwām leefmu fštraumem . . .

Dr. Kosta.

Bernardo Machado.

Wifš apgabals bija gremdets fšchā leefmu juħrā . . . uguns fšrahwa aifšneedsa kahdu augfšu kaudfi . . . Leefmas pazehlās gahfā.

Peepeschi Mladens ifšfirdeja tuwumā fšofus . . . fa-truhzees tas pazehla azis uu eeraudfšija diwus teħlus. Diwi femneeki no wina pafcha zeema tuwojās winam . . . Wifsch eeleħja krukmajos un fšteidsās fšalihjis taħtak . . . Wifsch bija pahrfleezinats, kā abi femneeki to nebija redsejufchi.

Apmeerinats wifsch dewās taħtak un palika atkal fšahwot, lai aplufhtotu degumu.

Fšchis fšlats wiinu fšaihdfšinaja . . . Zif dauds darba gahja te bojā. Weenā azumirkli wifš pilniba, wifš peederums, kuru ufziħtiba fšawahfufe, pahrwefhrtās pelnos un nekahda zilweka wara nefšehja to glahbt.

Nebija to fšchahbitees: fšcho uguni bija nofseedsneeka rofa peelufufe. Mladens to ufstatija par fšlaktu fšihmi preefšch fewis. Wifsch fšrehja naigi, taf nelaimi weħfšofchā uguns fšchwiftra winam fšeloja. Pehdigi wiinu aifflahja pafalne un winam palika weeglak ap fšrdis.

Kad Mladens bija nonahjis nometnē, wifš wina zeta

beedri guleja wehl dfitâ meegâ. Wînsch nometâs uf semi teem lihdsjâs un aismiga. Tanî brihdi parahbijâs pee klufâ, tumfchâ debefs apwahrſchna bahlgani fahrta rihta gaiſma.

Saule uſlehja, tilts bija iſlabots un wilzeens ſahla no jauna kuſtetees.

Behypusdeenâ wini ſaſneedſa pilſehtu, — ſawu zela mehrki . . .

Nahloſchâs deenas wakarâ Mladenu ſauza pee preeſchneeka. Wînsch loti brihnejâs, kadeht wînu ſauza. Tat wina brihneſchanâs pahrwehrtâs bailës, wînsch nobahla, kad wînsch ſawa preeſchneeka preeſchâ ſtahwedams eerau= dſija tam lihdsjâs Rankas tehwu Milofchu.

„Waj mani kahds buhtu redſejis?“ wînsch domaja.

Nè . . . no tam neſina neweens . . . Milofchs, ſinams, grib mani apſuhdſet par to, ko es wînam aiſwakar teizu. Tas man neko nekaitës . . .

Mladens ſtahweja kâ no atmens iſjirſis tehls.

„Mladen Rajtſchow, kad jums pee ſabojatâ tilta bija japeetur, waj tu no tureenes biji aiſgabjis?“ ofizeers jautaja.

Mladens noſfahrta, ka wina behgſchana uſ zeemu bija ſinama, abi ſemneeki, kuruſ tas ſatika, bija wînu paſinufchi. Wînsch apnehmâs nemelot, bet iſſtahtit pilnu pateefbu un zeest pelnito ſodu. Tikai weenu wînsch negribeja teitt, neweena wahrda par to, ka wînsch Ranku redſejis! . . . Nè, ne par ko uſ paſaules wînsch ſcho kaunu meitenei ne= daritu. Drihſat wînsch mirtu, eekams wînsch to teittu. Un tikko wînsch to bija apnehmees, wînsch ſinaja, ka wînsch no ta neatkahpſees. Wina apneſchanâs pahrwehrtâs gribâ . . .

Mladens bija weens no teem ſtingrajeem ſemneekeem, un tahdu bija dauds pee mums, — kureem ir zeets, ne= loſams rakſturs.

Behdeja karâ wini zaur ſawu pahrijlwezigu pazeetibu un retu paſchſawaldſchanoſ, kura teežâs gandrihſ lihdsj bejjuhtibai, ſagehla wiſos iſbrihneſchanoſ.

Mladens uſ preeſchneeka jautajumu atbildeja ihſi un ſtrupî, ka wînsch eſot bijis dſimtenes zeemâ.

„Ko tu tur dariji?“

Mladens klufeja.

„Tu melo, tu neeft wiſ bijis muhſu zeemâ! . . . Tu biji uſ muhſu laukeem!“ Milofchs duſmâs kleeſda.

Tas bija preeſch Mladena leels pahrſteigums.

Par wina ſatiffchanoſ ar Ranku azumirfli neweens neſinaja. Tas wînu eepreezinaja. Bet kadeht gan Mi= loſchs tâ duſmojâs? Kadeht wînsch bija atnahjis? . . . Wînsch to neſaprata.

„Ko tu dariji uſ Milofcha lauka?“ ofizeers waizaja, jo tas bija pahrleezinats, ka Mladens zeemâ naw bijis.

Tikai tagad Mladens ſaprata, kadeht wînsch apſuhdſets. Nodedſinatâs lahibas kaudſes peedereja Milofſcham un tas wînu apſuhdſeja deht uguns peelaiſchanoſ . . . Pee ſchim domam wiſs wahrijâs winâ, bet wînsch teiza meerigi: „Es biju zeemâ, uſ Milofcha laukeem es nebiju, un man ari nebija tur neta ko meklet.“

Wina azu preeſchâ ſtahweja peepeschi abi ſemneeki. Sinams, wini bija wînu ſchini nelaimè eegrubduſchi.

Ofizeera peere aptumſchojâs.

„Un kadeht tu wakar Milofſcham draudeji?“ wînsch jautaja uſ Milofchu rahdidams.

Iſmiſſs Mladens peegreeſa Milofſcham ſawu ſtatu.

„Kadeht tu iſleezees tiſ newainigs?“ Milofchs iſſauzâs.

„Waizâ wînam, waizâ ofizeera kungs, waj wînsch naw teizis, ka wînsch mani noſwilinaſchot?“

„Atbildi!“ ofizeers atbildeja.

„Es to teizu!“ Mladens atbildeja.

Œhi taiſnâ atbilde lika ofizeerim brihnitees un — wînam ta patika. Mladens mantoja lihdsjuhtibu, bet par nelaimi wiſſi apſtahtki runaja pret wînu. Ofizeers ne= ſchaubijâs, ka wina preeſchâ ſtahw ihſtais uguns peelaidejs.

„Wed wînu uſ wakti!“ wînsch pawehleja kahdam ſalbatam.

Kad Mladens bija iſweſts, ofizeers atgreeſâs pee Mi= loſcha. „Sawadi, ſchis jauneklis nepawifam neiſſfatas kâ kaundaris . . .“

„D, tas ir gataws lempis, kapteina kungs . . . Waj tad wînsch neatſinâs tihri, kâ pee grehtu ſuhdſeſchanoſ?“ Ofizeers wînu ſtingri uſſtatija un atſtabja iſtabu.

Rahžâs padotees litumigam peenahkumam un nodot noſeedſneeku ziwilteeſai.

Nekad wehl tam lihdsjigs gadijeens naw bijis ſkaidraks. Nekad wehl teeſneſchi naw warejuſchi ſpreedumu dot ar ſkaidraku ſtrdsapſinu . . .

Peerahdijumi par Mladena noſeedſibu bija tiſ ſkaidri, tiſ pahrleezinofchi, ka pat adwokatſ, kureſch bija apnehmees wînu aiſſtahwet, lai gan Mladens paſtahwigi leedsjâs, tureja to par wainigu.

Mladenu noteefaja uſ trim gadeem zeetumâ.

* * *

Sau wairak kâ peezi mehneſchi Mladens ſehdeja zeetumâ.

Kahdâ deenâ jaunais zeetumneeks loti ſamulſa, redſe= dams, ka aiſ kahda ſchandarma zeetumam tuwojas Rankas tehws.

„Mans dehls!“ Milofchs ſauza un wînsch bija gluſchi beſ elpas. — „Neſaudè duhſchâs! . . . Tawi drihſ iſlaidis no zeetuma! . . . Tu eſt newainigs, mans behrns! . . . tas nolahdetais Stano ir manu lahibu aiſdedſinajis . . . wînsch pats atſinâs. Na . . . nahj ween drihſ!“

Mladens bija iſbrihnejees un newareja ſcheem wahrdeem tizet. Bet waktneeks apſtiprinaja Milofcha wahrduſ, wînam aprinka teeſas preſidentâ pawehli, kura Mladenu atſwabinaja, preeſchâ laſſdams.

„Dehlin . . . waj tu wari man peedot, ka es tew tiſ= dauds kauna nodarijis? . . . Es tewi luhdsu pehz pee= doſchanoſ!“ Milofchs teiza paſemigi, gandrihſ ar aſaram azis. — „Kadeht tu neſajiji pateefbu? Tu redſi, kaſ zaur to ir iſnahjis!“

„Es tak teizu, Waj Milofch, ka es juhſu laukus ne= eſmu pat ne redſejis . . .“

„Na, tagad es to tizu . . . Bet kad teefneschi tewi waižaja, kadeht tad tu neteizi, kur tu efi bijis un kas tewi zeemâ redsejis?“

Mladens apdomajās . . . Winsch nosarka un atbildeja: „Kapehž es to neteizu? . . . Kankas deht?“

„Kâ tâ? . . . Kankas deht?“

„Es gabju uf zeemu, lai no Kankas atwaditos . . . toreis mehs swehrejâm, ka mehs weens otru prežestim . . . Waj es gan wareju Kankas wahrdu minet, waj es wareju uf winu kahdas aisdomas greest?“

Winsch raudstijās Miloscham taifni azis — tak to pahreħma newis duřmas, bet pawisam zitas juhtas.

„Tâ tad tas bija! . . . behrns . . . juhs miħlat weens otru, tu un Kanka? . . . Tadeht wina ari ir til druħma no ta laika, bet wina naw teikufe neweena wahrda . . . Na, na . . . butřcho man rofu un luhdř pehž winas . . . Wiř lai preezajas!“

„Tu dari labi, Milosch, jo žitadi es winu buhtu neħmis ar waru, kâ tas saldatam peenahkas . . .“ Mladens isfauzās wina rofu řtuhpřtidams.

„Un kad es winu buhtu atdewis žitam, waj tu buhtu man peelaidis uguni?“

„Na, na, Waj Milosch! . . . Tu mani pašhřti!“

„Tagad fauz mani par teħwu, waj řaproti?“ Miloschs řmaididams isweda Mladenu is žetuma.

Uf Miloscha wehleschanos Mladena un Kankas deribas tika řwinetas tani pašchâ wakarâ, — kahjas astomas deenas weħlaku.

Zeemâ kahju musikai atřlanot isplatijās weħstis par řerbu-bulgaru kara řahřřchanos.

Otrâ deenâ Mladens aisgabja karâ.

Relihřseja ne jaunās ismifuschās řewas luhgřřchanas, nedř asaras. Mladens nekahwās atmihřřtinatees. Uf Miloscha luhgumu kara teefa dewa Mladenam weenu nedefu ilgu atwalinajumu, bet winsch pašahweja uf řawu gribu un teiza: „Mana řewwa, mana gimene, mans dahrgums, mans wiř řeeder tagad manai teħwijai, kameħr tajâ atrodas eenaidneeks.“

Un winsch gabja no weenâm kahřam uf otrâm — uf ařnainâm.

Un winsch wairš nepahřnahža, winsch řrita uf řari-brodas řalneem.

Par peeminu no wina řantai bija deħlens, řkaiřts, řilžains engelits. Winsch řleedřa, řo plauschās žeta un bij eedomigs kâ welnens.

Beeschi, — kad deħls bija řařkrahpejis rořas, wežais teiza, behřna apato řejimu řtuhpřtidams: „Īřstais teħws! řtuhřgalwis . . .“

Starp pakalneem.

W. D a m b e r g a.

Tuhls gabja pa puřlihdř pašhřřtamâm weetam. Ar to naw teiktš, ka wiřš, řo tas řatika žekâ, buhtu no wina agraf ředřets, ka wiřas tās eeļejas un wiřus tos pakalnuš Tuhls buhtu agraf isřtaigajis. Nebuht ne, bet winam likās, ka lihđřģš tam buhtu jau gadijees žekâ. Par to ari nebija řo břiħnatees, tas atřkarajās no aplahřřtnes topografisřķlâm ihpařřibam. Semes wirřus řihmejumš apřahřřnē bija řipri neweenads. Pa leelakai dafai palalni mainijās ar eeļejam, bet wareja ari atřařt lihđřřenumuš. Weetam isřkaiřti meřchi weħl wairaf pařřihřpoja dabas un aplahřřtnes řihmejuma dařřadibu. Bet pařtaigajotees ilgatu laiku starp winam jau puřlihdř pašhřřstameem pakalneem, tas beeschi atduħrās uf řipri weenadeem řkateem, bet Tuhls newareja teikt, ka tas winu traužetu. Turpretim, gandriřř otradi: řchis wiřpařřejâ řihmejuma weenadigums atřahwa winam eedřřinatees dabas řtatu un eespaidu nianřes.

Kâ žitam reišem, tâ ari řchoreiš tas gabja beř kahda řewiřřķķa meħřķa, apluhřtodams preeřķchâ atweħrořchos řtatus.

Winsch kahpa deesgan augřtâ pakalnâ, kura malas, apmeħram lihđř puřei bija apauguschās ar beesu meřchu. Āule bija ais pakalna un meřchâ steepās nowakara eħnas. Winsch jutās patihřkami un kahři eeļepoja semes řmarřchās; Tuhls juta, ka winâ řpeħřš aħtrakâ gaitâ, kâ arween, pluhři đřihřlās. Āħři laweeredams řtarp řoku tumřřeem

řahweem, tas ar řpeeka galu nořita pa nokaltuřřam řarinam. Winam bija patihřkami juřt pahř řewi řoku galotnu řaři řwaigo řegu, juřtees řewi no wiřâm puřem eesřleħgtam, bet atřal wiřur atřařt iřeju un, eesřķeji řme-řotees, kahřt pakalnâ.

Driřř tas isgabja is meřcha un uf winu weħrās đřidri meerigas un řahřti plauschās debeřřš. Āule weħl nebija pagumuře noreetet un wina leeřmoja pahř meřcha řřihřpu horizonta malâ, isahřřdidama ar řaweem řtareem meřcha galotnu liniju.

Tuhls weħłreiš pahřleežinajās par augřřpeewestâ aparřřta pareišřibu. Wini bija kâ apřahřřuřķees juħras wilni, bet kuroš đřřkaks meers, kuri plasiřķķati, leħřenati un beř baltâm řreħpem. Īiř tahlu tam řneedřa azis, semes wirřum bija tahđš řawilnotš isřřlats. Winam patika palalnu řon-turu noteiktiba, winu plasiřķķums. Wiřš apřahřrežâ dabâ likās reals un winâ bija řajuħtama katra břiħnuma no-leegřřhana. Bet pateesřbâ Tuhls newehļejās đřidruma un plauschuma un tamdeħt pařteidsjās atřal nolaiřtees meřchâ.

Tuhls řahķa eewehřot, ka no jauķtâ řturu un lapu meřcha řahķ arweenu beeschaf un leelakâ řkaiřķlâ isdalitees baltee, řkaiķee behřřu řahwi. Winu řatums bija řatumřš, bet baltee řahwi maigi řihmejās nowakara řreħřlâ. Arweenu wairaf řatumřa. Debeřřš, Īiř weetam wareja ředřet,

pahr galwu, ari bija fatumfufchas kà sils atvars. Dwehsele tam sahka pamafam zeltees lehns nemeers. Winau nospeeda mescha klufums un swehtfwinigums. Bet Tuhls gahja dfitak meschà, jo pehz wina nowehrojumeem drihs bija jahklas uskalam. Tomehr, eejeja palika arween dfitaka, meschs beesaks, tumshaks. Behrsi sahka pahrmihtees ar alfschneem, seme palika neweenada un zimaina. Dwehsele palika nemeeriga un peepilbijàs ar gaidàm.

Pehz kahda laika, tas atkal sahka just sem kahjam beesaku sahles segu, redseja schur tur eewijamees pa seedam. Behrsi palika retati, flaitaki noangufchi. Drihs, uskalna galà Tuhls usgahja ar sahli apaugufchu lautumu, eeslehtu no behrseem. Daschi, lai paleptos, bija pakahpufchees us preekschu, atschkirdamees no ziteem un fapnaini nokahra fawus tuwos farus. Bet uskalna widù stahweja ofolinsch — jauns, spehzigs. Sahle bija beesi nosehta ar pukem kà tepikis. Gais sils. Debefts silas, mihkfitas, walgi mirdsoschas, kà apfweefts juhkas besdibens. Weenà pufe tikai wehl bahli fahrtojàs blahsma.

Tuhls apskatijàs aplahrt. Zit flaiti! Plascha, bet ne wifai leela skatuwe mescha widù, aplahrt ar us preekschu pakahpufcheem fapnaineem behrseem un widù ar ofolinu — jaunu, spehzigu. Tuwumà eeswilpàs kahds dseedatajs. Tuhlam eenahja prahtà meschainu stabules. Tatschu fenee

kaudis bija litufchi schahdus lautumus apdfihwot fawadàm buhtem. Un kà jutàs winau klastbuhtne! Un jaunais ofolinsch, litàs, bija issteepis farus tikai preeksch tam, lai sem ta sareem waretu winas fmaidot stahstit weena otrait scho un to.

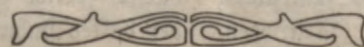
Tuhls, eefcheji drufku fawilnots no pahrneemtàm domam un juhtam, apsehàs us kahda wehtras eelausta koka un pazehla galwu. Kà apfweefts juhkas besdibens, filas, walgos, arweenu dfitak flehjàs debests. Wakara pufe, kà selta pileens spihdeja swaigsne. Laikam wakara swaigsne — Wenera.

Sahka stipraki tumst. Tuhls peezehlàs. Nogleesees fahmus, tas pehz pusstundas ahtra gahjeena atkal iskuwa is mescha. Nemanot un flihpi bija semes wirfus gahjis augfchup un kad pehdejee koki paschlihràs Tuhla preekschà, tas atkal atradàs paaugsta pakalna wirfotnè. Wina preekschà guleja semes wirfus kà fastingufchi wilni. Tikai pahr pakalneem bij nolaidufes dfitak krehfla, kà tumfcha, fapluhdinoscha migla. Tuhls apstahjàs. Kruhtis eepulhda spehisch fkmju wilnis. „Daba, es redseju tewi,“ teiza Tuhls — bet kamdeht fashnaudfas firds tawà klufefchanà, weentulibà? Kamdeht schis ilgàs? Kà nedfihwa tu. Daba, daba! Sirds nodrebeja tawà klufumà; bet tu zeeti klufu. Kà aismirfsta. Kas fapratif tewi? Agraf kahdreif warbuhf...“

Dalchadi raksti.

Pauls Heise par Kardutshi. No Romas raksta: Fr. Enotrio Ladenarda fawà „Anti-Kardutshi“ otrà fehzumà laidis klajà kahdu taifni gadu wezu wehstuli no **P a u l a H e i s e s**, kura droschi ween Italijà fazels leelus putekfus. Gewehrojot nefaudsigos usbrukumus, kurus autorš — bes schaubam labà tizibà un eefchejas dfinas dfitis — wehrsch pret dsejneeku, finatnu wihru, partijas zilweku un zilweku Kardutshi, kura flawa pehz wina domam pilnigi usupureta, un eegahdajotees to fajuhfmu un puhles, kahdas wezais wahzu dsejneeks peelizis agraf Kardutshi tulkofchanai un tà kluwis par wina zihfugu isplatitaju Wahzijà, tad wehl jo wairaf pahrschids nelabwehligais spreedums, kahds isftekts no zeenigas un leetpratejas pufes par nelaika Kardutshi. Wehstule rakfita 12. dezembri 1909. g. Munchenè un adrefeta profeforam Romeo Loweram, kufsch us autora luhgumu peefuhfijis Heisem pirmo fehzumu no Ladenarda darba. Wifsch pats dewis atkauju, lai to laifsch klajà. „Zeenits profefora kungs!“ wifsch rakfita, „es neeefstatu fewi par kompetentu nodot peemehrigu spreedumu par Kardutshi kà zilweku, par wina politiffo attihstibu, par wina nefaitamo grofibu atteejotees us partijas karogu. Tomehr, kas atteezas us

dsejneeku, tad es — lai gan daschi no wina flawenakeem darbeem no manis jau tulkoti — nekad neefmu warejis pahrspeht finamu pretibu, kas wehl jo wairaf pawairojufes pehz manas perfonigas fastapfchanàs ar wina Wofonà. Pastahwigi pee wina efmu nowehrojis nedabigu ifturefchanos, tulkfchu uspuhtibu, peenemtustilu, kam bija wifai mas kas kopejs ar pateefu nemahfslotu poefstu. Bet kà ahrfemneeks, kas nekad pilnigi nespehi eedfkinatees fwefchas walodas garà, es neustizejos faweem eespaideem un tadeht bes firds apfinas pahrmetu-meem ar wina nodarbojos. Ladenarda ahrfahrtigi smalkà un afprahfiga kritika man atdarifufe azis un efmu winam par to pateizigs. Ar fchi pirmà fehzuma faturu peeteef, lai swehrinatos pahrfleezinatu, ka stingrais spreedums taifns — pehz parunas „Bene intendenti panca“, kamehr teem, kuzi negrib dširdet, naw lihdsams.“ Tà tad Ladenarda gahfshot Kardutshi no trona war fahftees par laimigu, tas atradis tik eewehrojumu paligu. Pauls Heise gan laikam drihs ween dabus pahrfleezinatees, ka italeefchi fwefchneekam tik weegli nepeedod, ja tas peedallijees pee postifchanas mehginajuma pret wina waroneem.

Apškats.

Walšis domes darbība.

Ar atfinibu minams kreiso peeprafjums walšis domē par foda ekspediziju rihzibu Baltijā. Par to Rīgas domneekam Dr. Breedkalna šgam jaišfaka pateiziba. Schehl tikai, ka kreisee peeprafjumu labaki neapgaišmoja un isweizigi neatšpehoja daudšās pretineeku runās, kurās fodu ekspediziju rihzibu nostahdija tihri waj par pašču likumibu un tikumibu tā tahdu. Naw šchaubu, ka daudsu newainigu ašnis pluhduščas. Lai atgahdinamees tikai peemehram newainigo skolotaju Schironu, kuru nošchahwa pee Drustu basnizās. Wehlaſ gan peenahza ihsto uradnika šleplawu, bet tā uradnika „šleplawas“ nošchautee trihs newainigee jau dušēja semeš klehpi un wairš nebija ušmodinami. Tahdu upuru ir daudš. Uš šinamo listu šastahditaju šrdsapšinas bes šchaubam daudš newainigu ašnis. Šchos apšahklus walšis domē istehlojot pat atmineem buhtu wajadsejis šahht brehht. Sošialdemokrati tik deemšehhl walšis domē ar šcho peeprafjumu maš ko prata panahht. Ja jel kur parahdijušes sošialdemokratu preekšstahwju nešpehjiiba, tad tas bija domē pahrrunajot fodu ekspediziju rihzibu Baltijā. Ar ugunigām mehlem te bija atklaht kailo pateešbu, bet no wiša ta maš ko manija. Pretineekeem tapehž bija weegla leeta leetu šagrosit.

Par peeprafjumu Baltijas leetās „Dš. Wehšinesis“ pašneedš šchahdu šihkaku referatu:

8. dezembra wakara šehdē eesahhtā Baltijas interpelazija tika turpinata 15. dezembri, bet neišbeidšās ari šchā deenā. Runaja Breedkalns, barons Felkersams, Brakmans, barons Schillings un Kusnezowš. Wehl runās (pehž seemas šwehhtu brihwlaira) barons Rosens, Schulzenbergs, Terras, Karlsbergs, Aštrachanzewš, Timoškins un Surkowš. Ministru lošchā atrodas eekšleetu ministra beedrs Kurlowš un teesleetu ministra beedrs Werjewkins.

Breedkalns: Peeprafjums bija wehšts pret 4 ministreem. Pağahjušchā šehdē eekšleetu un teesleetu ministru wahrdā atbildeja teesleetu ministra beedrs. Winaš pateešbā formeli nogrešās, atteizās no iškaidrojumeem pehž peeprafjuma šatura, atšauktamees uš to, ka notikumi, uš kureem peeprafjumā aišrahbits, norišanajušchees tajā laikā, kad Baltijā pašahweja kara šahwollis, lamdeht par wišu jaatbild weenigi kara eestahdem. Sawā iškaidrojumā winaš aprobešchajās tikai ar atšewišketeem aprahdijumeem, kuri atteezās uš dašcheem peeprafjumā atšihmeteem mozišchanas un šleplawibu gadijumeem. Lamdeht, lai apšwehrtu waldbibas atbildeš wehrtibu, mums japeegreščas kara ministra rakšiskam iškaidrojumam. Ministra atbilde ir ihša un škaidra. Winas kodols ir šchahds: Baltijā bija dumpis, lamdeht wiša ta rihziba, uš kuru peeprafjumā norahbits, ir pareiša; kara špehšs rihkojās pareiši un rihlošees turpmal tāpat. Tā teikts atbildē wahrdu pa wahrdam. (Walšs labajā pušē: Baldees Deewam!) Kara

ministrš neatšauzās uš likumu, winaš nesafa, ka rihziba bija pareiša, tas ir ziteem wahrdem, kara ministrš atšakas no iškaidrojumeem uš likuma pamatu, winaš nowehrščas uš špehka pamatu un špreesch tā: tā ka waldbai bija špehšs, tad wina ari wareja tā rihkotees un rihkojās, un rihziba bija lamdeht pareiša, ka waldbibas pušē bija špehšs. Man atleek tikai paštrihpot šcho atbildi. Pašču rihzibu, uš kuru peeprafjumā aišrahbits, kara ministrš nenoleedš un neapštrihd. Zaur šawu atbildi winaš atšinis peeprafjuma faktisku pareišibu un tā tad war buht runa tikai par atšewiškku aišrahdijumu nepilnigumu, kahds peeprafjumā war buht eewešees. Kara ministrš atšihst aprahdito rihzibu par pareišu, winaš atšihst par pareišām nošchaušchanas bes teesās špreeduma un ismeklešchanas, mahju dedšinaschanas un šimteem eedšihwotaju mozišchanu ar nagaitam un pehršchanam, atšihst par pareišu, neraugotees uš to, ka bijušchi gadijumi, kur no nošchaušchanas iškahbušchees laudis nodoti teesam, ka tas peemehram bija ar kahdu Wez-Šeebalgas pağasta ložekli, kuru pağahjušchā wafarā teesaja kara teesā — winaš bija nodots nošchaušchanai, tizis tikai eewainots, palizis dšihwš, ta pašcha apwainojuma deht šaukts pee atbildibas teesās žekā un no kara teesās attaišnots. Kara ministrš apğalwo, ka rihziba bijuše pareiša, neklatotees uš tahdeem gadijumeem, kur pehž nošchaušchanas žilwekeem aišmuguriski teesā peešpreeduse tikai dašchus mehnešchus žetuma, ka peemehram pee Šehšim nošchautam Šahnim Dšolam, kuru pehž nošchaušchanas kara teesā aišmuguriski noteešaja uš 3 mehnešcheem žetumā. (Walšs kreisajā pušē: Pehž nahweš!) Pehž nahweš. Kara ministrš apğalwo, ka rihziba bijuše pareiša, neraugotees uš tahdeem gadijumeem, ka R. pağastā, Kursemē, kur tika nošchauti diwi brahki, bet iškahdijās tikai par eewainoteem un iswešetojās. Šee teesās winaš wehlaſ neweens nesauza un abi dšihwo meerigi tahlaſ. Kara ministrš apğalwo, ka rihziba bijuše pareiša, neraugotees uš to, ka Štukmanos nošchahwa studentu Š., kurešch bija nobrauzis no Rīgas uš mahjam pee wezakeem ar generalgubernatora apleezibu kabatā, ka politiškā šinā ir pilnigi uštizams, un ka pret winaš nekahdu aišdomu naw; Š. tomehr foda ekspedizija šanehma žeeti un nošchahwa. Kara ministrš apğalwo, ka foda ekspedizijas rihziba bijuše pareiša, neluhkojotees uš tahdeem gadijumeem, ka Š. pağastā, kur foda ekspedizija apžeetinaja skolotaju Š. un kara špehka nodatas preekšneekšs peešpreeda winaš 150 nagaitas šiteenus. Skolotajs grešās pee minetā preekšneeka ar luhgumu, winaš nemožit, bet labak nošchaut, un luhgums tika eewehrots — winaš nošchahwa. Šihdšigu gadijumu peewešts dešmiteem un šimteem uš katras peeprafjuma lapas pušes. Kara ministrš apğalwo, ka foda ekspediziju rihziba bijuše pareiša, kur kara špehka nodatas nobedšinaja šimteem mahju, neraugotees uš to, ka beigās pat Baltijas generalgubernators atrada šchahdu lihdselli noluhkam par nederigu. Man ir pee rolas kahda foda ekspedizijas wadona raports, kurā winaš šino general-

gubernatoram šefocho: „Uf Zuhfu augstās ekfelenzes preekščrafsu no 19. septembra š. g., sem Nr. 2870, man ir tas gods pašnot, ka aishbegušchā agitatora J. Delles mantiba ir sekwestreta uf Zuhfu augstās ekfelenzes preekščrafsa pamata no 7. janwara š. g. sem Nr. 156, kurā kara spēhka nodatam noteikts pehz eespehjas nobeigt mahju dedfinaschanu, jo šchis lihdsellis naw pilnigi peemehrots apstahkkeem. Dedfinaschanas weetā bija eeteikta sekwestreščana. Tā ka šchajā gadījumā ihpaščneeks ir aishbehdšis, atstahdams šawu ihpaščumu listena warā un sekwestretās mantibas apfargaščanai no pilnigas islaupišchanas waja-dsetu pastahwigas kara spēhka apšardšibas, ko es nekahdi newareju isdarit, tad nolehmu mantibu isuhtrupet, eewehrojot turklaht wehl to, ka no eenahkušchās naudas waretu segt ari aishbegušchā Delles kreditoru prašības.“ — Luht, tā rihkojās šoda ekfpediziju nodatas un, luht, kahdu rihzibu kara ministrs atšihst par pareisu. Weenā šinā atbilde pilnigi apmeerinata: waldiba atšihst, ka peeprašjumā aprahditā rihziba teesčham ir notifuse un ka waldiba rihkojušes newis pehz lituma, bet eewehrojot to, ka winas rofās atrodas kara spēhks. Utleek wehl aprahdit šoda ekfpedizijas rihzibu no zitas pušes. Kā šinams, 1905. g. notika brunota šazelfčanās Maskawā, eepreekšč tam bija dumpis Kronstadtē, Sweaborgā un Melnās juhras flotes nodatu šadumpošchanās, bet nekur nenotika tahda ašins isleesčhana, nekur nebija tikdauds bahrdšibas, tikdauds nezilwezibas, tā to redšam šoda ekfpediziju nodatu rihzibā Baltijā. Tā tad te wajaga buht wehl kahdam šewiščtam apstahklam, kuresch peedewa minetai rihzibai nezilwezibas un mešchonibas raksturu. Šchajā nezilwezibā es apwainoju Baltijas muišchneežibu. Daudši no šchās godajamās korporazijas ložekteem peršonigi peedalijās šoda ekfpediziju nodatās, daudši no wineem pašchrozigi noščahwa un moziija kaudis. Šchahdu ir wairak par 55 peršonam, kuras peeder pee wairak tā 50 gimenem. Winu wahrdi ir: 1) šon Rahwers, 2) šon Siewers, 3) šon Sengbuschs, 4) šon Kummels, 5) šon Wenzlawowizs, 6) šon Brümmerš, 7) barons Rahdens, 8) Stollš, 9) grafs Grabbe, 10) šon Rengardtš, 11) šon Bulmerings, 12) šon Wrangels, 13) š. Vietinghofš, 14) barons Zeimerš, 15) barons Rozebu, 16) barons Wolfs, 17) barons Korš, 18) šon Rennenkampš, 19) barons Šahns, 20) šon Braasche, 21) šon Welischš, 22) grafs Medems, 23) šon Seefeldts, 24) šon Adolfs, 25) šon Erzdorfskupfers, 26) barons Ošten-Sakens, 27) šon Bogts, 28) šon Herwigš, 29) barons Frederiks, 30) barons Šchrederš, 31) grafs Kaiserlings, 32) barons Klopmanš, 33) šon Attelmeiers, 34) barons Rops, 35) barons Mantefels, 36) grafs Pahlens, 37) barons Drachensfeldš, 38) barons Roenne, 39) šon Brederichš, 40) šon Behrs, 41) šon Kramers, 42) šon Nešš, 43) šon Waldens, 44) šon zur Mühlenš, 45) barons Maidels, 46) šon Rosenthalš, 47) šon Weidemans u. z. Dašchi no mineteem muišchneekeem Baltijā eeguwušchi tahdu popularitati, ka winu wahrduš fakot baida masuš behrnuš. (Šmeekli labajā pušē.) Tahdi ir šon Adolfs u. z. Man ir pee rofās desmiteem žetušcho wehštutu, kuras aprahditas wis-

nezilweziskās moziščanas; pehdejās nostahda šchos godajamos muišchneežibas preekščstahwjuš wisnezilweziskato inkwisitoru rindā, lihdsjās wisbreešmigakeem widuš laikos. Peewedišču te tikai weenu gadijumu, kuresch atteežas uf wifai plašči pašhstamo šon Adolfs, un kuresch notika 1907. g. wafarā. Maja mehneši jaunatais aprinka preekščneeka paligs šon Adolfs ar štraschnikeem aresteja R. pagasta ložekli Balmani, no kura šon Adolfs prašja usrahdit, kur glabajas eerotšchi. Tā ka B to nesinaja un prašjumu newareja ispildit, tad winu nogahša uf semeš, šahka šist ar šahjam, nagaikam, gumijas šitameem un šita tamehr, kamehr Balmanis šaudeja šamanu. Pehz tam winu atkal atšchirbinaja, aplejot ar aukštu uhdeni, un nehmas atkal šist. Bet ari tad B. newareja pateikt, kur glabajas eerotšchi un waj tee wispahrigi kaut kur atrodas. Weidsot winu eewilla tuwejā šchuhni, apmeta žilpu ap šaklu un draudeja pakahrt; peewilla žilpu, bet tuhlin atkal atlaida un atkal atšchirwinaja. Tad winu nogahdaja žetuma telpās un pameta tur aukstumā un tumsā, ismozitu gandrihš lihds nešamanai. Winam nedewa uhdena un polizisti redšeja, ka žaur moziščanu pee neprahta peewestais Balmanis isšlahpumā dšehra šawuš mihsalus. Arestantuš blakus telpā daščas deens pehz wina moziščanas pahršteidsa šmata, kura nahza no B. rehtam. Peerahdijumu preekšč B. nodosčanas teesai tomehr nebija. Lai noslehtu noseeguma pehdas, šon Adolfs pawehleja štraschnikeem aishwest nakti B. uf mešču un tur nogalinat; radeem lihki neišdewa, to apraka turpat meščā. (Balsš labajā pušē: Pašakas šahsta!) Šchahdu gadijumu no godajamo šeno brunineeku preekščstahwju darbibas es waretu peewest šimteem, aishrahdišču tikai uf to, ka moziščanas eesahkās jau eepreekšč kara šahwolka eewesčanas — 1905. gada pawafari. Šchā laikā baroni šahka leelā škaitā eestahtees polizijas deenastā par tā šauzameem goda polizisteem, t. i. algas wini nedabuja, bet gan dabuja wifas polizistu teesčbas — pehrt, mozi un kratit eedšihwotajuš. Wini israšstija dragunuš, tšcheršesu un šakaku nodatas, ar kureem šarihkoja naktš usbrutumuš eedšihwotajeem, kratija mahjas, isdarija moziščanas un arestuš. (Balsš labajā pušē: Tamdeht ka eedšihwotaji tad šahka laupit.) Tahdā kahrtā isšklaidrojas tas piktums rudeni, ar kahdu kaudis daščhās weetās (balsš labajā pušē: dedšinaja) šazehlās pret baroneem, tā ari muišču dedfinasčanas, kuras notika 1905. g. beigās. Tas notika tapehz, ka 1905. g. wafarā daudšas no Baltijas baronu wežajām pilim bija pahrwehrtušchās par widuš laiku laupitaju perekteem. (Balsš labajā pušē: Tas ir wefelig!) Kad provinžē bija eewests kara šahwolks, baroni, protams, ar preeku peedalijās peršonigi kara spēhka nodatu darbībā, šastahdija listes, wadija minetas nodatas un daudši ispildija peršonigi moziščanas un šchausčanas. Buhdami nemeerā ar generalgubernatoru Šollogubu, kuru eezehla Rīgā pehz kara šahwolka eewesčanas, wini žaur intrigam Peterburgā panahza to, ka drihšā laikā Šollogubu aissauža prom un wina weetā nahza par generalgubernatoru barons Wöllers-Sakomekššis, kuresch pilnigi apmeerinaja baronu prašības. Šoda ekfpediziju nodatās pehdejee pee-

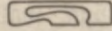
dalljās waj nu kà goda polizisti, waj ari weentahrschi pahrghebruschos saldatu un ofizeeru uniformās. Tā, kahds gruntneeks, kuram tika nodedsinatās mahjas, raksta, ka pulksten 2 nakti pee wina eeradusēs sōda ekspedizijas nodatā. Kurās saldatu starpā wīnsch ussimejis kaiminu muischas pahrwaldneeku fon Krūgeru un tās pašas muischas baronu. Kad gruntneeka seewa greesufēs pee ofizeera ar luhgumu, nodedsinat mahjas, pehdejais atbildejis, norahbidams us lihdsjās stahwoscho baronu: „Luhds baronu; ja barons grih, wīnsch war wīfu isdarit.“ Luhf, ta goda pilnā loma, kahdu ispildija Baltijas muischneeziba pa sōda ekspedizijas nodatu darbības laiku Baltijā. Wīseem teem fanteem un tuhstlofcheem zeetufcheem tagad atdarit, protams, naw wairs eespehjam. Daudsi no wīneem guf aprakti gar zelmalam un mešchos Baltijā, daudsi kluwufchi par kropcheem zaur sōda ekspediziju mozišchanam, daudsi turigi gruntneeki palikufchi nabagi un ispostiti, bes kahdas palihdsības, jo pat ugunsapdrofchinafchanas premijas par nodedsinatām mahjam netika atkauts ismaksat. Wīfs tas fahf jau pahrwehrstees par wehstures peederumu, bet wehsture, domajams, agri waj wehli ussimees ihstos wainigos; wīni fānems pateeso nowehrtejumu un gandarijumu, un latweefchu tauta kopā ar kreewu demokratiiju fāneegs tos taifnības prašjumus, par fureem wīna zihnijās 1905. g. un furus par tahdeem atfina tai laikā pat muischneezibas preefchstahwi. Es domaju, ka naw tahlu ta stunda, kad latweefchu tauta, kopā ar kreewu demokratiiju un pabrejām walsts nomalem eeguhš scho taifnigo prašjumu ispildifchanu un wīf, us fureem gulstas atbildiba par ranā stahwoscheem afnaineem notikumeem, fānems fawu peenahzigo atmafsu. (Applausf kreisā puse.)

Barons F e l k e r s a m s. Breedkalna peeprašjums daschās weetas wahrdu pa wahrdam fakriht ar to peeprašjumu, kuru otrā walsts domē eefneedsa pasihstamais deputats Osols, tas pats, kufsch no aresta un karatawam iswairidamees, behga no walsts domes sahles (Sabajā puse: Bravo!). Jau schis apstahklis ween laupa peeprašjumam latru nopeetnu nosihmi. So no tahda zilwela kufsch kà walsts domes lozklis, peedalijees fāwehrestibā pret wīsaugstako waru un tahdā kahrtā apkaunojis tautas preefchstahwia godigo un zeenijamo usdewumu, newar tatschu sagaidit bespartejistu kritiku par waldbas rihzibu pee rewoluzijas apspeefchanas. Leefas, ka Osola peeprašjumu eefneegdams, lai ari ar dascheem papildinajumeem un pahrgrosijumeem, deputats Breedkalns zaur to ween jau diskrēditejis fawu leetu (Breedkalns no weetas: Nebuht! Peeprašjums fakriht 2 dakās*). Pirmās lapas pufēs autors zenschas peerahdit, ka Baltijas rewoluzija iszehlufēs zaur stipro fāimneezifto un teefsko apspeefchanu no muischneeku pufes un to besifejas stahwofli, kahdā atrodas semneeki; otrā dakā teef usskaititi isdomati fakti, kuzi, atteezotees us meschonigu isrehklinafchanos, newainigu zilweku noschafchanu, semneeku mahju nodedsinafchanu bes kahdeem eemesleem, arestu un wīspahrigi semneeku mozišchanu. Kà prowīnzes eedfihwotajam, kufsch pats rowoluziju peedfihwojis un redzejis wīnas nospeefchanu, man jāleezina, ka wīf schee apwainojumi, kuzi wehrti pret waldbibu un mums, ir nepateefi un tendenziofi (Walfs zentrā: Bravo!) un ka wīfs eefneegums naw nekās wairaf, kà pašatu un teifu krahjums. Pehz manis runās deputats Brakmans un attehlos muhsu semneeku agrarās un fāimneezifkās attihstības gahjeenu; tad katram bespartejistam buhs flaidri redsams, ka par kaut kahdu fāimneezifku waj teefsku apspeefchanu newar buht ne runa. Es turpretim apnemos peerahdit, ka muhsu rewoluzijai nebija neka kopeja

ar pašwaldbibas eekahrtu, patronata teefbam, basnizas eekahrtu waj ari ar kahdu zitu weetejās dšihwes nosari, kà to apgalwo peeprašjuma fastahditaji. Schi wīnu taktika manim ir pawifam flaidra, wīna naw ari jauna un isflaidrojas koti weentahrschi. Leeta ta, ka sozialdemokratifkās mahzibas jau sen tika isplatitās latweefchu starpā; newaldamā weetejā prese — igawu un fewischi latweefchu mufnaja tautas pret weetejam eestahdem, muischneezibu, basnizu un mahzitateem, pret weetejeem kultureleem elementeem, kamehr tuwredfigā waldbiba tai laikā wīfu to peelaida. Waldbiba tolait negribeja saprast, ka to peelaifdama, wīna nihzina weetejo eestahschu autoritati, kura radita gadu fīntenos. Lihds ar to waldbiba nihzina latru autoritati, un tā tad ari fawejo — waldbibas autoritati. Waldbiba to apfehra tikai tad, kad jau bija par wehlu, kad latweefchu sozialdemokratiija parahdija fawu ihsto gihmi pašchā rowoluzijas laikā; jo kad usleefmoja eefschgubernās, muhsu latweefchu sozialdemokrati domaja, ka nu reis peenahzis ihstais briedis un peeplidisees senais fāpnis par kautkahdu latweefchu walsti, protams, rupublikanifku. No fahkuma teefcham wīfs gahja labi un wara bija pilnigi wīnu rokās, bet negaidot waldbiba, lai ari wehlu, tomehr atomodās no letargifkā meega un nospeeda rewoluziju, un tad mums apgalwoja gan wahrdeem, gan latweefchu prese, ka wīfa kustiba nebuht neefot isgahjufe pret waldbibu un walsti, bet gan tikai pret fauneem muischneekem, tautas apspeedejeem baroneem. Tahdā kahrtā isflaidrojas augfchminetā taktika; bet mehs finam, kà bija agraf, un mehs finam ari, kà eefahkās rewoluzionarā kustiba prowīnzē: it kà mehs nesinatu, ka rewoluzionarā kustiba prowīnzē wīfur eefahkās basnizās, un taifni tajā briedi, kad mahzitateji patlaban taifjās isdarit aifsluhgumu par Keisara Majestati. Schajos briedis, luhf, atskaneja meschonige fāuzeeni: nost ar patwaldbibu, nost ar waldbibu un z., furus walsts domē atkahrtot es negribu (balfs zentrā: bravo!), itkà mehs nesinatu, ka usbruka ne tik ween mahzitateem, bet ari pareistizigo preestereem, ka tika nonahweti newis mahzitateji ween, bet ari pareistizigās basnizas preesteri; itkà mehs nesinatu tahkaf, ka tika ispostitās neween muischas, bet ari wīfas fābeedrifkās eestahdes un nami, fewischi pagastu nami, un ka wīfos schajos gadijumos tika fāschautas, fāmhiditas kahjam, apgahnitās un fādefinatās Keisara Majestates gihmetnes; itkà mehs beidsot nesinatu, ka gandrihs katrā prowīnzes pagastā tika isfludinata latweefchu republika. (Sabajā puse trofknis un dufmu issauzeeni. Kreisajā — pašafas!) No wīfa ta materiala, kas man ir pee rokās, peewedifchu tikai Alufnes prahwu. „Zaur teefas ismekleschanu Alufnes rewoluzijas leetā isflaidrojās sefofchais: weetejās sozialdemokratu partijas wadibā tautas mihtinos tika nolemts — nodoklus wairs nemaksat, rekrufchus nedot. . .“ Pasihstamais Wiborgas usfaukums ir tikai kopija no latweefchu originala. (Sabajā puse: bravo, Mitukow! Balfs kreisajā puse: isdomats!) Tahkaf: „organiset tautas miliziju un dibinat republiku. Drihfi pehz tam rewoluzionari fahka rihfotees: isdarija weselu rindu usbrukumu, pee kam semneeku leetu komisara namā tika isnihzinata Keisara Majestates gihmetne, bet kahda pareistiziga nomneeka dšihwofli fābedsinatās swehtbildes un fāschauta Keisara Majestates gihmetne; M. pareistizigo flolā tika fāschauta Keisara Majestates gihmetne un swehtbildes; D. pagasta namā notika tas pats; W. pagasta namā fāmhidija ar kahjam Keisara Majestates gihmetni un swehtbildes, S. pagasta namā notika tas pats, un meerteefnesis tika atzelts no amata. Wīfs tas peeder pee Alufnes, t. i. weena pašchā pagasta leetas. Tahkaf, Terbatas rewoluzijas kongresā tika nolemts fāfaukt fatwerfmes fāpulzi, isstaidrot Kreewiju par demokratifku (meekli

*) Peeprašjuma teksts fatur 43 kwart lapas pufes.

labajā pusē un balss: zif smeekli!) un ušaižinat tautu uš atklatu zihnu ar waldibu." Wišs tas lašams ofižialās ismeklešchanas aktis. (Balss kreisajā pusē: tur nefa launa naw!) Tahtat, Šaldus prahwa, kura bija apšuhdsetas 224 peršonas — wišas par peedališchanos pee apbrunotas fazelšchanās, un kuras mehrkis bija Kurfemes atdališchanās ar waru no Kreewijas uu pastahwigas republikas nodibināšhana. (Smeekli labajā pusē.)

Pro domo sua.

Ar šcho numuru „Māhjas Weefis“ pahtrauz sawu gaitu. Manuscripti un honorars, kam tas wehl nahltos, isnemami wehlatais lihds 20. janwarim 1911. g. Pirmdeenas no pulksten 10 — 12 redaktors honoraru un manuscriptu finā wehl lihds 20. janwarim buhs runajams „Māhjas Weefa“ redakzijā, Ernsta Plates tipografijā pee Pētera basnijās,

Nobeigdamš sawu darbibu pee tagadejā „Māhjas Weefa“ isfatu no širds dštu patežibu wišeem, kas mani gan raksteem, gan žitadi pabalstijušchi. — Weenam man šcho darbu ari pat tā nebuhtu bijis eespehjamš weift, tā tas notizis. —

Ja „Māhjas Weefa“ tagadejā redakzija tagad ar pahtrauz sawu darbibu, tad wina to tomehr dara tai žeribā, ka wina ar laiku warēs nodibinat šurnalu, kas buhtu žeenigs stahtees senā „M. W. Mehneschrafta“ weetā un ispildit to robu, kas žaur wina neisnahšchanu žehlees. Un tad, žeru, ka wiši rakstneeki, tā žittahrt, man atkal sneegs sawas rotas uš kopdarbibu.

Dr. P. Šalits.

Rigas Latweeschu Beedribas jauno namu eeswehtot prahwests Šrbes kgs deemschehl naw apmeerināžees ar nama eeswehtišchanu ween, bet lizis sawai šwezei wehl augstak špihdet un uštahžees tā Eližas par wišas tautas mahžitaju un žela rahditaju. — „Tautas dšihwi newada nopeetni kaudis“, tā winsch šwehtās dušmās bahrgi saw, „bet balamutes un tukšču šalmu kuhleži!“ Ja nu uš Rigas Latweeschu Beedriba attežas Žesus Kristus wahrdi: „Žuhs ešat pašaulēs gaischums“, tā winsch, tā jau tahdu leetu šinatajs, to šaka, waj tad šchis pašaulēs gaisma ari newareja apgaismot latweeschu tautu un tai atdarit ažiš, ka wina leekas waditees no balamutem un tukšču šalmu kuhležee?“ — Žogists apšurds wišmaf prahwesta tehwa runā, ka winsch, kam labš tas „pašaulēs gaischums“ uštahjas pret prahta gaismu, no kuras par daudž lahwasēs ašrautees Rigas Latweeschu Beedriba. (!!!) Tā tā, tad pret prahta gaismu gan! Žeenigs tehws, waj prahta gaisma nebuhš Deewibas gara atšpogutojums mirštigajos žilwekos? Un pret to garu špahrdit, ešot . . . Waj tas tahtat nebuhs tas pats gars, prahtš, kam mums japatežas par šinatni un wišeem atradumeem? Ar širdi ween, bes prahta un prahta gaismas, žeenigtehw, netaš naw panahkams un ari netaš nebuhtu panahkts. Žilweks wehl buhtu mešchonis. Kas ir pret prahta gaismu, tas ir ari pret šinatni. Bet ko prahta gaismas un šinatnes weetā „M. L. Beedribai“ eeteiz prahwesta tehws? Lai ušklaušamees! „Wišs žilweka gariš gais darbs ir nepilnigs. Uš šchis atšinas dibinas pahmetumi Rigas Latweeschu Beedribai par besdarbibu un šastingšchanu wežos ušškatos. Tee ir nedibinati pahmetumi. Ja Latweeschu Beedriba naw arweenu peldejuše pa štraumi,

bet daschreis ari pret laika štraumi, tas winai drihsat ir par godu, nekā par kaunu. Drihsat jašaka, ka wina par daudž lahwasēs ašrautees prahta gaismas leetas. Negribu šazit, ka Latweeschu Beedriba isturejušes naidigi pret tizibu: ir notureti te garigi preeščlāšjumi un mehginajumi isturetees naidigi pret tizibu ir arweenu atraditi. Tomehr interese preešč tizibas, preešč širds gaismas ir palikuse otrā weetā. Prahta un mahšklas gaisma ir stahwejuše arweenu pirmā weetā, bet širds un tizibas gaisma — otrā weetā. Žesus Kristus gaisma beedribā gan ir špihdejuše, bet sem puhra. Ja šchi gaisma buhtu weenmehr stahwejuše uš luktura, tad ta buhtu atšpihdejuše wišā tautā. Ja Rigas Latweeschu Beedriba buhtu tautai rahdižuse žetu uš pašnizu tā, tā rahdiža ušškolu, tad tautā buhtu mashaenaaida, netaštizibas, eedomibas, pašmihlibas un žitu kaunumu. Man leekas, es nemaalbos, šajidams: ja Rigas Latweeschu Beedribas beedri, adwofati, ahrsti, namu ihpašchneeki, banku direktori, školotaji, mahšlineeki, rakstneeki, laikrakstu redaktori un žiti buhtu turejušchi tizibas šwezi uš luktura un neliškuschi apakšč puhra, ja tauta buhtu redsejuše tizibas gaismu tāpat tā prahta gaismu, tad nebuhtu isdomata aplamā teika, ka gudražeeem un isglihtotajeem Deewa newajaga. Tad dascha laba afara buhtu palikuse neraudata un dascha laba waimana nedširdeta.“

Tā tad „Rigas Latweeschu Beedribai“ pehž Šrbes tehwa buhs palikt par weenu jaunu kanželi. Bet, ja tit daudž kanžetu naw tautu glahbuschās, ja ta kaujas waditees no „balamutem un tukšču šalmu kuhležee“, waj tad, ja buhs weena kanžele wairak, tas buhs eespehjamš? Kas to tizēs? Nē, prahwesta tehwa, ne kanžetu mums truhkums, bet tas pašas Žuhšu pulgotās prahta gaismas! Ja „Rigas Latw. Beedribai“ ka truhžis, tad tas naw dogmas, kuras pee mums teel jau tā deegan šludinatas, bet taišni prahta gaismas un škaidras šinatnes. Ja „Rigas Latweeschu Beedriba“ turpmak buhtu tikai škaidras šinatnes šwehtniza un tanišpihdetu tikai prahta gaisma un dogmu wišritur šinatnes neaptraipitu, tad Rigas Latw. Beedriba buhtu ihsta gaismas pils, ihstis tautas žentrs, kura waretu atrast atbalstu wiš tee, kam šlahpst pehž gaismas un to, prahwesta tehws, ir legions.

Wišus-Wišja nakti no 21. uš 22. dežembri bijuse tik štipra šemes trihže, ka Šolkwas, Londonas un wehl žitās obserwatorijās šeismografi (daihti, kas atšihmē šemes trihži) šabojajuschees. Mešenā, breešmigā Mešinas šemes trihže šamehrā ar šcho trihži ešot tihri neeks. Tagadejā šemes trihže ešot waj wišštiprakā šemes trihže, kahda ween wehšturiskos laikos žeb kad bijuse. Tagadejā šemes trihže jo breešmiga ari tapehž, ka wina lihds šchim wehl netaš nemitežas: apakščšemes gruhdeeni un šatrizinajumi atšahrtojas weetweetam wehl deenu pehž deenas, un šemes wiršos grihtojas un goras, šchlobas un kutas, tā ka tureenes apgabalu eedšihwotaji pastahwigi atrodas breešmās un bailēs. Ja šchi leeliskā un breešmigā šemes trihže tomehr naw nodarižuse ne materialā finā, ne ari pee žilweku dšihwibam tahdu postu, kureš kaut žib waretu lihdsinatees Mešinas šemes trihžes katastrofai, tad tas isšaidrožams tikai ar to, ka tagadejā šemes trihžes ap-

gabala naw nekahdu leelu pilsehtu un ka tur wispahri naw dauds apdsihwotu weetu; bet tanis pilsehtas un pilsehtinas, kahdas tur ir, naw atkal nekahdu leelistu ehtu, bet pa leelum leelai datai tikai weenstahwa, ja dauds, tad diwstahwu toka ehfeles. Ta tad tur nekas dauds newareja gruht. Ja tik stipra semes trihze, ka tagadeja, buhtu notikuse kahda beeschi apdsihwota apgabala un kulturās semē, tur leelas ehlas un laudis dsihwo beeschi kopā, tad buhtu notikuse schaufmiga, neaprakstama katastrofa. — Bet, nestatotees us semes trihzes apgabala nebeescho apdsihwoschanu i tagadejās semes trihzes felas ir breesmigas. Prschewafstas pilsehtina, turai kahdi 8000 eedfihwotaji un kura atrodas werstes 12 no Ifitulas (fita esera), kuresch 1615 metri (apm. 5400 pehdas) pahr juhras spoguli un esot ap 420 metri (apm. 1400 pehdas) dsifsch, pehz dascham sinam esot gluschi isnihzinata. Kur senaf atradufes Prschewafsta pilsehta tur tagad atrodotees efers. Kas notizis ar Prschewafsta 8000 eedfihwotajeem? Jedomā, ka tee boja gahjuschi, ja Prschewafsta teescham buhtu peedfihwojuse tik behdigu galu. Prschewafstas pilsehta dibinata 1869. gadā. Bet par peeminu slawenajam Widus Afijas pehtneekam Prschewafstim ta 1893. gadā pahrdehweta par Prschewafstu. — Breesmigi peemelleta ari Wernijas pilsehta, kura atrodas 814 werstes no Tschentas. Ar dselszjeku wina naw saweenota. Wernija ir ap 30,000 eedfihwotaju, bes gimnasijam wairakas zitas stolas, dauds krona ehtu un kahdas 20 fabrikas. — Wernija galu dabujuschi 50 zilweti, eewainoti 400. Wiswairak eewainotas galwas un — pahrlaustas muguras, greesteem eebruhtot. Ap pulksten 6 rihta eedfihwotaji atmoduschees no apalschsemes trokschna, kam sekojis apalschsemes grubdeens. Breesmigās bailēs eedfihwotaji isskrehuschi us eelas. Zilweti saudejuschi waj prahtu no breesmam, nesnadami tur slehptees. No ehtam wiswairak zeetufschas wihreeschu un seeweeschu gimnasijas un kasarmas. Kasarmās greesti eebrukuschi, pee kam wairaki saldati nofsti un daudsi eewainoti. Wairak simtu gimenu palikuschas bes pajumta. Wiswairak zeetufschas weetejee eedfihwotaji, no wina mahlu mahjinam palikuschas tikai drupas. Wifu deenu un nahkofschu nakti eedfihwotaji pawadija sem debes, baididamees eet eelchā dsihwoftos, jo wairak tadeht, ka apalschsemes grubdeeni turpinajās. Semestrihzes no daritais posts naw tik leels ka 1887. g. semestrihze, tadeht ka pehz tam Wernija ufzebla toka mahjas, kas semestrihze tik ahtri nesabruht. No aplahrtnes nahf behdigas sinas. Kalnos zeetufschis dauds kirksiu, kalnu kraujeem no gahschotees. Wairaki desmiti zilwetu dabujuschi galu. Tolmakā dabujuschi galu 11, Buamas aija 20 zilwetu. Us Ifitulas esera krausteem pasta stazijas ispostitas. 24. dezembri Buamas aija semes lihgoschanās turpinajās. Zelsch no Nowodimitrijewskas lihds Prschewafstai ispostits. Gar Ifitulas eseru leelas spraugas.

25. dezembri „Pet. tel. ag.“ sneeds wehl setoschas sinas: Telegrafs gar Ifitulas esera krausteem isnihzinats, no Sasanowkas sino, ka fatiksme ar Prschewafstu naw eespehjama, tadeht ka semes wirsa stipri mainijufes un iszehluschās leelas spraugas. Us Prschewafstu issuhtiti isluhti no Dscharentas un Pischpetas. — Wernija apstahdetas wifas ehlas. Mahlu mahjas ispostitas, atmenu mahjas pa datai saplaisajufschas, pa datai fabrukufschas, toka mahjam nokrituse schtulatura. Schas breesmigās semes trihzes zehloni mellejami ne wulfanisma, ugunswehmeju kalna darbiba, bet tee ir techtoniskas dabas un mellejami semes slahnu pahrweetoschanas prozesa. Semei pamasam atdseesot, semes wirslahrtā saraujas, sagrumbojas un zaur to noteel semes wirsejo slahnu pahrweetoschanās, turu wehl weizina kimisti prozefi talnaju un semes eefcheene.

Ahrsemes.

Wahzija nesen kahds gadijums ustrauza wifu liberalo prefi un ne tik ween ka brihwprahtigo prefi. Pat ne weens ween godigaks konservatiws wihrs isstruhzinajās par to, kas bija notizis, jo ja tas bija wihrs, kas spehja redset druzin tahkat, tad tam bija eemešs baiditees, ka tahdas leetas waretu pahrat fatrizinat konservatiwo pamatus. Leeta, luhf, ta, ka kahds liberals wahzu leelgruntneeks Beckers bija apwainojis landratu brihwfungu Walzahnu, kura tehws tai paschā prowinzē bija presidents — gubernators. Landrats Walzahns, buhdams konservatiws no galwas lihds papehscheem un sinadams, ka Beckers ir liberals, bija schzis to wifadi tramdit, spaidit un usraudsit. Beckera pazeetibai beidsot bija gals un tas Walzahnu bija pilnigi dibinati nolamajis. Walzahns apshds Beckeri un teesa Beckeri noteesa us 1 gadu zeetumā, pee kam Beckeram wehl jafamafsa wifē teesās isdewumi. Walzahna leelkungs iseet sweika, lai gan tas daudstahrt pahrkahpis amata waru. Schis gadijums leel dsiki eestatitees Wahzijas apstahkfos. Teesa tur, leetas, ir tikai wispahri konservatiwo eerozis, lai „litumisti“ bahrgi noteesatu katru, kas liberalaks, ja tas tikai masleet tur sadurtos ar lituma burtu, turpreti „litumisti“ attaisnotu waj katru eeredni, lai tas ar nes' ka spaiditu liberalatus elementus. Pat liberalaks bruneneeku muischas ihpafschneeks dabun fajust wifu lituma bahrosibu, ja tas tik masleet saduras ar lituma burtu. Ja, ka tad ar bruneneeku muischas ihpafschneeks war buht liberals?! Par to ween jau tam jadabun fods, warbuht nodomā wahzu teefneess, kuresch pa laitam teef nemts no stingri konserwatiwam, ja pat reaktionarām aprindam. Un te schahdos apstahkfos par scho gadijumu muhsu „radikala“ — isplatitaka deenas awise „D. W.“ raksta schā: Si h k u m i. Bahrgs fods par nosahkajumu. Bruneneeku muischas ihpafschneeks Beckers bija apwainojis landratu brihwfungu Walzahnu. Us pehdeja suhdribu Greifswaldes semes teesa apwainotaju noteesajuse us 1 gadu zeetumā, uslitdama tam wehl turklahf wifus teesu isdewumus. Nu tatschu wairs newarēs fajit, ka kraullis kraullim azis netnabhj! Waj naw smalti? Tikai noschehlojami, ka muhsu isplatitakai deenas awisei naw ne masakās fajehgas un sinaschanu par Wahzijas un tapat ari par zitu semju apstahkfeem. — **Anglija** lihds schim bija seme, tur wareja atrast un ari atrada patwehrumu wifē politiski wajatee, turi tik ween lihds turenei noftuwa. Bet nu ka laikraksti, ta sabedriba fahf praft, lai aprobecho tahdu politisko ezefoschanu. Leeta, luhf, ta ka politiskee pehz slaweneem paraugeem fahkuschī ari tur laupit un schaut polizistus, ka tas nesen notika Hundsdtischā. Bet angli tahdās leetas neprot jokus. Us laupitajeem farihtoja waj weselu kara gahjeenu. Par to sino sekofchi: Londonā, 3. janw. (21. dez.). Kad polizija dabuja sinat, ka Peteris-mahlderis un „Frisis“, furus tureja aisdomā par sleptawibas isdarischanu Hundsdtischā, usturotees kahda namā Sidnejas eelā, wina peeazijnaja militarisku palihdsibu, istihrija aplahrtējās eelas un namus no eedfihwotajeem, tuwojās tad namam un praftja nama eedfihwotaju padoschanos. Par atbildi anarchisti tuhlin atklahja uguni is magasinu rewolwereem. Weens polizijas ferschantis krita fruchtis eewainots un us to tad polizija un kara spehš stahjas pee nama eenemschanas. Sahta eelaust logus un apschaudit katru istabu sewischi. Namā atrodoschas perfonas atbildeja energiski ar uguni. Schahweenu troksnis bij tik leels un nemitoschs, ka lihdsinajās schaufschanas i Walzima leelgabaleem. Schauschanas ilga wairak stundas. Us aplahrtējo namu jumteem bij sapulzejees daudsi staitaju. Pa nama eelentschanas un

apschaulšanas laiku eeradās tur ari eefschleetu ministrs. Wiša Londona wairaf stundas atradās leelafajā ustraumā, fewiſchki kad dſirdeja, ka uš nama apſchaulſchānu ſubtiti leelgabali. Tika iſdotas eſtrā lapas un laudiſ runaja, ka anarchiſti ſarihtojuſchi leelu ſajelſchānos. Pliſt. 2 deenā ſchaulſchāna mitejās un iſ nama logeem parahdijās duhmi: anarchiſti bij aiſdedſinajuſchi namu. Ugunsdſehſeji eefpedās namā un atrada tur diwus apdegušchus lihkus, kuri tittahf apdegušchi, ka naw paſiſtami, bet poliſizija domā, ka weens ir Peteris-mahlderis. Tika konstatets, ka abi nonahwetee kertu no daudſ lodem, bet naw eefpehjamſ no teikt, waj eewainojumi zehluſchees no ſchahweeneem no ahreenes, jeb waj abi anarchiſti iſdarijuſchi paſchnahwibu un weens otru noſchahwuſchi. Zaur eeluhſdameem-greeſteem eewainoti 4 ugunsdſehſeji. No ſchahweeneem eewainoti diwi poliſiſti, weens ſaldats un trihs perſonas no publiſas. Londonā, 3. janw. (21. dez.). Par poliſiſtu nonahweſchānu Gundsdiſchā anarchiſteem draudeja nahwes ſods zaur paſchreſchānu, kadeht ari wini, redſedami fewi eelenktus, turējās lihds beidsamam. Aplenkā nama wiša apfahrtne puſweriſtſ tahlumā bij eerobeschota. Anarchiſti iſ eelenktā nama ſchahwa reti, bet nahwigi. No ſaldatu un poliſiſtu ſchahweeneem namſ jau bij pa daſai ſapoſtits. Anarchiſti pehdeji atwillās gutamiſtabā paſchā augſchāſ ſtahwā pehz tam, kad bij aiſdedſinajuſchi namu. Poliſizija pahrlēezinata, ka nonahwetee ir „Friſis“ un Peteris-mahlderis. Schim notikumam lihdsiſga naw Londonas wehſturē. Tahlaf ſanemtas ſinaſ, ka Peteris-mahlderis, Friſis un ari apzeetinatais Turka eſot latweeſchi-behgti iſ Baltijas. Awiſe „R. Slowo“ rakſta, ka apzeetinatā ſchihdeete Luba Milſtein bijuſi „Fritſcha“ mihtakā, bet tagad eſot uſrahdiuſe un n o d e w u ſ e poliſizijai wiſus paſiſtamos anarchiſtus.

Muſhu bildes.

Sinatnei un teknikai attihſtotees, arween wiſs teef pilnigats. Sihmejumā „Schreienbuſchāſ ſawwakigo ugunsdſehſeju automobils ar ſpriji“ redſams, kahdu augstu attihſtibas palahpi jau ſaſneegušchi muſhu dſehſchamee aparati. — Portugales jaunās republikas pawaſari deemſchehl uſnahfuſe ſalna. Republikai truhſti naudas. Gedſihwotaji, walſis ſormai pahrgroſotees, zereja, ka nu atkritis nodolki, un kad taſ newareja notikt, tad tee gatawi waj uſſtahtees pret republiku un atkal uſdſeedat ſlawu agrafai kahrtibai. Kur nu republikaneem wiſeem wajabſeja lopeji raudſit eewest un nodibinat kahrtibu, tur tee paſchi ſawā ſtarpā ſahf rautees. Breeſch radikalateem elementeem Braga, Franko, Koſta, Machado naw deesgan radikali u. t. t. Republikas labā tomehr jazer un jawehlas, lai taſ pretineeku ilgaſ par republikas drihsu galu buhtu tif ilgaſ, kaſ nekad nepeepilditos.

Grahmatu galds.

Redakzijai peefubtitas ſchahdas jaunās grahmatas:

Sirds un ſaule. Maria Stalbes dſejoki. R. Golta apgahdibā. Rīgā, 1911. g.

St. Pſchibſichewiſta. Snecgs. Drama ſchetros zehleenos. Zul-tojuſe Paula Jeger. Rīgā, 1910. g. Iſdewejs Richards Millers.

Jahrbuch der Abteilungen der Kaiserlich Russischen Gesellschaft für Fischzucht und Fischfang in Liv-, Est- und Kurland 1910. Sonderausgabe zu dem später erscheinenden Jahrbuch gehörig. — **Erster Internationaler Ostseefischerei-Kongress zu Riga** 25. (12.) Juli bis 28. (16.) Juli 1910. Dorpat 1910. Livländische Abteilung.

Roſt ar rakſneezibu! W. Kraunka apzerejums. Rīgā, 1911. g. Iſdewejs apgahdneeziba „Pret Wehju“. Galwēnais widutajs D. Seltina iſg Rīgā, Terbatas eelā Nr. 20, Maſhā 25 kap.

Dr. W. Pawlowſkiſ. **Mahjas daktere.** Roſas grahmata wiſdaſchadato peeauguſcho un behrmu ſtimibu ahreſchānā beſ ahreſta palihdſibas ar peelikumū. Apgahdajis Aug. Lahzis, grahmatu tirgotajs Rīgā. Wairumā ari pee Sichmana un D. Seltina. Maſhā 90 kap.

Walejas wehstules.

R. 81. — R. Rudolfs Balodis, jaunais latweeſchu dſejneets, no kura wareja daudſ ko ſagaidit, miris Somijā, ſaweem eefſateem uſtizigs, jau 1905. g. Mums rotā wehl kahda wina, Dwinſkā 11./XII. 1903. g. rakſtita mihta wehstule, toreis kad aiſſlehdſa Plates iſdewumā iſnahfuſcho „Deenas Lapu“. — „Ja,

„Tani nitnā deenā

Aſins ſchlahzot ſchlihdā:

Grima ſemē pils un karatmeita.“

Rakſta wiſch ſehrās ſchalkās pehz toreiſejās „Deenas Lapas“. — Bet zereſim — turpina wiſch — ka pehz 8 mehneſcheem:

„Wina nitnā deenā

Aſins ſchalltem ſchlahzot,

Zelſees augſcham pils un karatmeita.

Karatmeita audis

Jaunās gaiſmas audis:

Sibens meti, audi warawihhtines

Jaunās gaiſmas audi,

Lihdsi ſauls ſegai,

Silti apnems wiſus ſahpju behrmis.“

Schehl, no wiſas ſirds ſchehl man nabaga karatmeitas un winas brunineeku, kaſ grima lihds ar pili. Bet zeriſibu neſaudet — nahſ moſchānās un augſchamzehlſchānās deena. Lihds tam neſaudet ſpehtu, duhſchu un zeriſibu! Lai wiſi labee gari uſ tam palihds! . . . Kapelz wiſs tā notika. No tagad nu wiſi Zuhs, mihtee? Notikums ſchis, eet manim loti pee ſirds.

Sweizinu no ſirds zaur „Mahjas Beefs“ wiſus man paſiſtamos karatmeitas brunineekus un brunineezes. Manu wiſirſnigato lihdsjuhtibu it wiſeem. Dr. Saliſcha un profefora Dr. R. Balochā iſgeem latwoju iſglihtibas druwā wiſlabatās ſetmes!“

Redaktors: Dr. philos. P. Saliſs.

Iſpahſneeks un iſdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekſchſemes un ahreſemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

ſtipru wihnogu wihnu 50 k.

ſekofchās filialēs:

Guworowa u. Dſirnawu eelu ſtuhri,

Ielgawas ſchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Meſcha eelā Nr. 4a,

Petſchal tunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Bez-Rigas ſtuhri.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308104259

